

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ALGILANAN SOSYAL DESTEK İLE OKULLA ÖZDEŞLEŞME
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida POLAT

Malatya-2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ALGILANAN SOSYAL DESTEK İLE OKULLA ÖZDEŞLEŞME
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nida POLAT

Danışman: Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Malatya-2019

KABUL ONAY

T.C.

İnönü Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

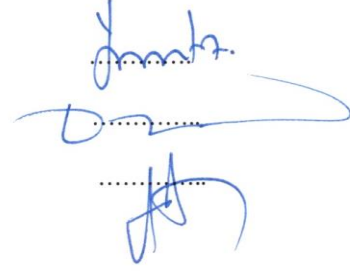
Nida POLAT tarafından hazırlanan ALGILANAN SOSYAL DESTEK İLE OKULLA ÖZDEŞLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ başlıklı bu çalışma, 20.08.2019 tarihinde yapılan sınav sonucunda BAŞARILI. bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Tuncay Yavuz ÖZDEMİR

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Üye : Doç. Dr. Ali KIŞ

ONAY

..... /..... /2019

Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Niyazi Özer'in danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **Algılanan Sosyal Destek İle Okulla Özdeşleşme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Nida POLAT

ÖNSÖZ

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okula özdeşleşme algılarını belirleyerek algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlar, ikinci bölümünde; kuramsal bilgiler ve yapılan ilgili araştırmalar, üçüncü bölümünde; araştırmanın yöntemi, modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi, dördüncü bölümünde; bulgular ve yorum, beşinci bölümünde; araştırmanın sonuçları, uygulayıcılar ve araştırmacılar için öneriler yer almaktadır.

Lisansüstü eğitimim ve tez çalışmam boyunca sabırla, bitmek bilmeyen bir enerjiyle, her daim tebessümle desteğini benden esirgemeyen; her soruma, her sorunuma, her eksliğime sabırla karşılık veren, beni motive eden, akademik olarak gelişmemi sağlayan değerli danışman hocam Doç. Dr. Niyazi ÖZER'e sonsuz saygılarımı ve teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım değerli hocalarım Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ'e, Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŞ'a, Doç. Dr. Necdet KONAN'a, Doç. Dr. Ali KIŞ'a, Dr. Öğr. Üyesi Mahire ASLAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Sevim ÖZTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmamın veri toplama aşamasında kolaylık sağlayan okul idarecilerine, öğretmenlere ve görüşlerini paylaşan öğrencilere teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca beni destekleyen ve cesaretlendiren sevgili arkadaşlarım Selda ÇELİK'e, Çiğdem ÖZER'e, Neşem ERKOÇ'a, Ezgi SAYGI'ya Alev SÜER'e, Gonca SEVER'e ve canım aileme teşekkür ederim.

Malatya, 2019

Nida POLAT

ÖZET

ALGILANAN SOSYAL DESTEK İLE OKULLA ÖZDEŞLEŞME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

POLAT, Nida
Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Ağustos-2019, XI+64 sayfa

Bu araştırma ile öncelikli olarak resmi ortaokul kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları sosyal destek- öğretmen ve arkadaş desteği- ile okulla özdeşleşme düzeylerinin arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ayrıca algılanan öğretmen ve arkadaş desteği ile okulla özdeşleşme düzeyinin; cinsiyete, sınıf düzeyine ve ailenin aylık gelirine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada son olarak öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Nicel araştırma paradigmasının benimsendiği bu araştırmada, betimsel, nedensel karşılaştırılmalı ve ilişki desenlerin üçü de kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Elazığ ili merkez ilçesindeki ortaokullarda 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 12.883 öğrenciden (6.,7., ve 8. sınıf) oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu okullarda öğrenim gören öğrenciler arasından tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilen 1.278 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Algılanan Sosyal Destek Ölçeği” ve “Okulla Özdeşleşme Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler üzerinden öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Daha sonra ise cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin aylık geliri değişkenleri açısından öğrenci algıları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız gruplar için t testi ve tekyönlü varyans analizi yapılmıştır. Son olarak algılanan arkadaş ve öğretmen desteğinin öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek üzere çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre arkadaşlarını ve öğretmenlerini daha destekleyici olarak algıladıkları ve okulla daha fazla özdeşleştikleri belirlenmiştir. Sınıf düzeyi açısından yapılan analizlerde 7. sınıfta

öğrenim gören öğrencilerin 8. sınıftaki akranlarına göre arkadaşlarını daha fazla destekleyici algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan öğretmen desteğinin ve okulla özdeşleşmenin ise sınıf düzeyi arttıkça azaldığı tespit edilmiştir. Aylık gelir açısından yapılan analizler sonucunda ailesinin aylık geliri 5000 ₺ üzerinde olan öğrencilerin, 2500” ve daha az olan öğrencilere göre okulla daha az özdeşleştikleri, eğitim ve okulu daha az değerli buldukları belirlenmiştir. Son olarak algılanan öğretmen ve arkadaş desteği ile okulla özdeşleşme, arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki($r=.639$) olduğu, bu iki değişkenin okulla özdeşleşmeye ilişkin varyansın yaklaşık olarak %41'ini açıkladığı, öğretmen desteğinin arkadaş desteğine göre öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeyleri üzerinde daha etkili bir değişken olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Algılanan Sosyal Destek, Arkadaş Desteği, Öğretmen Desteği, Okulla Özdeşleşme.

ABSTRACT

ANALYSIS OF RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED SOCIAL SUPPORT AND SCHOOL IDENTIFICATION

POLAT, Nida
Master's Degree, Inonu University, Institute of Educational Sciences
Department of Educational Administration

Advisor: Associate Professor Doctor Niyazi ÖZER
August, 2019, XI+64 pages

In this study, firstly it was aimed to identify relationship between the public secondary students' perceived social support -teacher and friend support- and their school identification levels. It was also tried to identify whether perceived teacher and student support and the level of school identification were statistically significant according to gender, grade level, and monthly income of family. Finally, it was aimed to determine the levels of students' perceived teacher and friend support and their identification with school.

In this study in which quantitative research was used, three designs are used: descriptive, casual comparative and relational designs. The population was formed by 12700 students(6th,7th and 8th grades) who were studying at the secondary public schools in Elazığ city center during semester of 2018-2019 academic year. The sample of the study consisted of 1278 students chosen by stratified sampling among the students who were studying in these schools. "Perceived Social Support Scale" and "Identification with School Scale" were conducted to collect the data. On the data collected, firstly descriptive statistics was done. Then, independent groups t-test and one way ANOVA were used to determine whether the students' perceived friend and teacher support and school identification were significantly different according to gender, grade level and monthly income of family. Lastly, a multiple regression analysis was conducted to determine whether students' perceived friend and teacher support was a significant predictor of their levels of identification with school.

As a result of the analysis, it was seen that female students perceive their friends and teachers more supporting than male students and their level of school identification was higher than male students. When the results were evaluated in terms of grade level, it was found that the 7th grade students perceived their friends and teachers more

supporting than the 8th grade students. It was seen that the higher grade level increased, the less students had level of school identification. According to results of analysis in terms of monthly income of family, students whose family income was 5000 ₺ above had lower level of school identification than the 2500” and below ones had and they valued the school less. As a consequence of regression analysis, it was determined that there was a positive and medium level of relationship ($r=.639$) between perceived friend and teacher and school identification and also these two variables explained nearly % 41 variance of school identification but it was found that teacher support was more effective variable on school identification than friend support.

Key Words: Perceived Social Support, Friend Support, Teacher Support, School Identification.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.3. Problem Cümlesi	5
1.3.1. Alt Problemler	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Varsayımlar	6
1.6. Tanımlar	6

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler	7
2.1.1. Sosyal Destek Kavramı	7
2.1.2. Sosyal Destek İşlevleri ve Türleri	8
2.1.3. Sosyal Destek Modelleri.....	10
2.1.3.1. Temel Etken Modeli	10
2.1.3.2. Stres Tamponu Modeli.....	10
2.1.4. Algılanan Sosyal Destek.....	10
2.1.4.1. Algılanan Sosyal Destek Boyutları.....	12
2.1.5. Okulla Özdeşleşme	14
2.1.5.1. Okulla Özdeşleşme Boyutları	16
2.1.6. Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği ile Okulla Özdeşleşme İlişkisi	17

2.2. İlgili Araştırmalar	18
2.2.1. Algılanan Sosyal Destek Konusunda Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	18
2.2.2. Algılanan Sosyal Destek Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	21
2.2.3. Okulla Özdeşleşme Konusunda Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	24
2.2.4. Okulla Özdeşleşme Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	26

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Evren ve Örneklem	29
3.3. Veri Toplama Araçları	31
3.4. Verilerin Analizi.....	32

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	34
4.2. İkinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum.....	36
4.3. Üçüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum.....	38
4.4. Dördüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum	40
4.5. Beşinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum	42

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	44
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	44
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	44
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	45
5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	46
5.1.5. Beşinci Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar	46
5.2. Öneriler	47
5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler.....	47
5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	49

KAYNAKÇA.....	51
----------------------	-----------

EKLER	61
--------------------	-----------

EK 1. Araştırma İzni	61
EK 2. Veri Toplama Formu	62

TABLULAR LİSTESİ

Tablo Numarası	Sayfa No
Tablo 1. Evren ve Örneklemdeki Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler*.....	30
Tablo 2. Algılanan Sosyal Destek ve Okulla Özdeşleşme Düzeyine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları	34
Tablo 3. Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği İle Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	36
Tablo 4. Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği ile Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	38
Tablo 5. Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği İle Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Analiz Sonuçları	40
Tablo 6. Okulla Özdeşleşmenin Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları.....	42

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsan, dünyaya geldiği andan itibaren içinde bulunduğu ortamda birbirinden farklı pek çok uyarıcıya maruz kalmaktadır. Bu uyarıcılara verilen tepkiler ve çeşitli öğrenmeler, insanın çevresiyle iletişim ve etkileşim içerisinde kalmasını sağlamaktadır. Bu durum ise bireyin sosyal bir varlık olarak yaşamını sürdürmesine neden olmaktadır. Toplumsal varlıklar olan insanlar ihtiyaçlarını karşıladıkları doğal çevreleri ile kendilerine özgü bir kişilik geliştirdikleri sosyal çevreleri ile bütünleşerek hayatını sürdürmektedir (Terzi, 2008). Evde aile bireyleriyle, okulda öğretmenleri ve sınıf arkadaşlarıyla, işte ise iş arkadaşlarıyla iletişim halinde olan bireylerin iletişim kurdukları kişilerin sevgisini, desteğini ve onayını hissettikleri ölçüde sağlıklı ve mutlu olacakları belirtilmektedir. Bu durum literatürde sosyal destek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal destek; bireylerin sevildiklerine, korunduklarına inandıkları bir sosyal düzene ya da ortama bağlanması, ihtiyaç duyduklarında gereken yardımı sağlayabilmeleri veya önemli, değerli bulduğu sosyal çevreye bağlılık geliştirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Lepore, Evans, ve Schneider, 1991; Akt: Akyol ve Salı, 2013). Sosyal destek, bireylerin başkaları tarafından saygı görme, takdir edilme ve onaylanma, ihtiyaç duyduğu bilgiyi edinme, güven duyma gibi duyuşsal ihtiyaçların karşılanmasından maddi yardım almaya kadar psikolojik, ekonomik ve sosyal boyutları olan geniş bir kavram olarak nitelendirilebilir.

Çocukluktan yetişkinliğe kadar kişinin bilişsel, duyuşsal, fiziksel sağlığı için, içinde yaşadığı çevreden sosyal destek alması gerekmektedir. Çünkü toplumsal bir varlık olan insanlar, yaşamı içerisinde olumlu kişisel ilişkiler kurmaya ve bu ilişkileri sürdürmeye ihtiyaç duyarlar. Bu durum özellikle çocukluk ve ergenlik çağında daha da önemli olabilmektedir. Çocukluk çağında yaşanan olaylar, bu dönemde yaşanan olumlu ya da olumsuz ilişkiler, bireylerin ileriki yaşamları ve kişilikleri üzerinde önemli etkiler

oluşturabilmektedir. Çocukların duygusal ve bilişsel gelişiminde çevresindeki insanlarla kurdukları ve sürdürdükleri sağlıklı ilişkilerin önemi büyüktür (Akt: Ogurlu, Yalın ve Birben). Örneğin bazı araştırma sonuçları lise mezunları ile karşılaştırıldığında, okulu terk edenlerin işsizliği yaşama, mutsuzluk, az para kazanma, suça bulaşma veya ceza gerektiren davranışlarda bulunma ve zihinsel sağlık sorunları yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Brewster ve Bowen, 2004).

Bireyin sosyalleşme süreci bebeklikten başlayarak yetişkinlik boyunca sürer. Birey gelişiminin önemli bir süreci olan çocukluğunun büyük bir kısmını okulda geçirir. Hatta bazı durumlarda çocuklar ile okul çalışanları ve öğrenciler arasındaki ilişki ve etkileşimler, aile için olanlardan daha belirleyici olabilmektedir. Çocuk özellikle okul çağına geldiği dönemde, sosyal desteği sadece ailesinden değil, okuldaki öğretmenleri ve arkadaşlarından da görür. Bireyin algıladığı sosyal desteğin bireyin psikolojik ve sosyolojik problemlerinin çözümüne katkı sağlamasının yanında kişinin ruhsal olarak sağlıklı olması ve öğrenciler açısından düşünüldüğünde kendilerini okula ait hissetmeleri ve okula değer vermeleri hususlarında önemli bir rol oynayabileceği belirtilmektedir. Bu noktada, özellikle öğrenciler açısından okulla özdeşleşme öncelikli bir konu olarak gündeme gelmektedir.

Özdeşleşme, bireyin içinde bulunduğu bir örgütün amaç ve değerlerine, bu amaç ve değerlerin gerçekleştirilmesine ilişkin kendisine düşen rolüne ve örgütüne duyuşsal olarak bağlanmasıdır (Buchanan, 1974). Okullar, bir makine olarak görülmeyen, amaç ve fonksiyonları düşünüldüğünde politik, kültürel ve birey boyutu önem taşıyan örgütlerdir (Çelik, 2000). Örgüt için çalışan ne düzeyde önemli ise okul için de öğrenciler o oranda önemlidir. Ya da tam tersi düşünüldüğünde çalışan için örgüt ne derece önem taşıyorsa, öğrenci için de okul o derece önem taşımaktadır. Okulun öğrenciye kazandırdıkları ne kadar fazla olursa öğrencinin okulla özdeşleşmesi o kadar fazla olacaktır. Örgütleriyle özdeşleşen çalışanlar, işine vaktinde gelecek, işi bırakma oranları azalacak buna paralel olarak örgüt için daha çok çabalayacaktır. Örgütün başarısı onun başarısı olacaktır. Okullarıyla özdeşleşen öğrenciler de tıpkı çalışanlar gibi okula kendilerini ait hissedecek ve okula ve okulda geçirdiği sürece değer verecektir. Özdeşleşme düzeyleri yüksek öğrencileri bünyesinde barındıran okullarda, öğrencilerin bireysel-örgütsel hedefleri bir arada gerçekleştirme konusunda daha istekli

davranacakları ifade edilebilir (Leithwood ve Jantzi, 1999; Akt: Meydan ve Polat, 2013).

Okulla özdeşleşme, öğrencilerin okula ait olduklarını hissetmeleri, okul ve okulla ilgili çıktılara değer vermeleri olarak açıklanabilir (Voelkl, 1997:762). Okulla özdeşleşmeyen öğrenciler eğitim-öğretim faaliyetlerine ve okula değer vermedikleri için okula bir anlam yüklememekte ve kendilerini okula ait hissetmemektedirler. Yapılan bazı araştırmalar, okulla özdeşleşmeyen öğrencilerde okuldan ayrılma, devamsızlık, sınıfta ve okulda disiplin sorunları yaratma, akademik başarısızlık, motivasyon düşüklüğü gibi eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyen sorunların daha fazla yaşandığını göstermektedir (Finn ve Frone, 2004; Mitchell ve Forsyth, 2004; Sarı, 2013). Okulla özdeşleşmeyen öğrenci, okula değer verme ve okula ait olma duygusundan yoksun olacaktır. Böylece, kendini arkadaşları ve öğretmenleri tarafından kabul edilen biri olarak görmeyecek, çok az uyumlu olduğu ya da hiç uyumlu olmadığı hissine kapılacak, kendini rahat ve yeterli hissetmeyecek, kendini tanımlamada okulu sürece dahil etmeyecek, okula, öğretmenlerine ve arkadaşlarına karşı bir kızgınlık ve düşmanlık hissedecek, başka bir okulda olmak isteyecek, okula karşı çok az bağlılık duyacak ve okula ve okulu temsil eden kişilere güvenmeyecek ve şüpheli bakacaktır (Voelkl, 1997). Bu tür problemlerin yaşanmasını önlemek için öğrencilerin ihtiyaç duydukları maddi ve manevi desteği sadece evde ailesinden değil, okulda zamanının çoğunu birlikte geçirdiği arkadaşlarından ve öğretmenlerinden görmeleri gerekir. Bu sosyal destek sadece akademik başarıyı sağlamada değil, sağlıklı iletişim kurabilen, sorunlarla başa çıkabilen, okula ve okul çıktıklarına değer veren, toplumsal hayata uyumlu bireyler yetişmesini sağlayacaktır.

Yaşamlarının büyük bir bölümünü okulda geçirdiklerini düşündüğümüzde öğrencilerin okuldaki olumlu ya da olumsuz deneyimleri, arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle iletişimleri ve onlarla kurdukları bağ onların okula, eğitime bakış açısını büyük ölçüde şekillendirir. Zamanla bu durum davranışlarına da yansiyacaktır. Bu çerçevede olumsuz deneyimler yaşayan, kendilerini öğretmen ve arkadaşları gözünde değersiz hisseden, onlar tarafından desteklenmediğini, sevilmediğini düşünen ya da böyle hissetmesine sebep olan her türlü deneyim onların okulla özdeşleşmemesine sebep olacaktır. Bu durumda da öğrencilerin zamanla okulun kendileri için çok da önemli, faydalı bir yer olmadığını düşünmelerine sebep olacaktır.

Bu şartlar da okuldan uzaklaşmalarına ve bu durum uzun vadede geleceğini şekillendirecek eğitim hayatlarından kopmalarına sebep olacaktır.

Öğrencilerin okulla özdeşleşmelerini sağlamak için öncelikle içinde bulunulan durumun analiz edilmesi ve elde edilecek verilere göre soruna ilişkin olası çözüm önerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerine uygulanan ölçme aracındaki sorulara verdikleri cevaplara göre algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri ve çeşitli değişkenler arasındaki ilişki incelenmiş, elde edilecek bulgulara göre araştırmacılar ve uygulayıcılar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin algılanan öğretmen ve arkadaş desteği ve okulla özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Öğrencinin okulda öğretmen ve arkadaşlarıyla geçirdiği zamanın sağlıklı olması aynı zamanda öğrencilerin okula yönelik duygularını, düşüncelerini ve tutumlarını da olumlu yönde etkiler. Olumlu tutumlara sahip öğrencilerin varlığı ise eğitim etkinliklerinin daha verimli ve etkili olmasını sağlar. Bu araştırma ile öğrencilerin öğretmen ve arkadaş desteği algıları incelenerek onların okula aidiyet duyguları ve okul etkinliklerine ne düzeyde değer verdikleri hakkında bilgiler edinilmesi hedeflenmiştir. Elde edilen bilgilerden hareketle öğrencilerde özdeşleşme açısından yaşanan sorunların tespit edilmesi, buradan hareketle çözüm önerileri geliştirilmesi hedeflenmiştir. Okulla özdeşleşme öğrencilerin akademik, bireysel ve sosyal gelişimi için önemli bir durumdur. Eğitim-öğretim kurumu olan okulların, öğrencileri okula yabancılaşmadan eğitim öğretim faaliyetlerine dahil etmek, onların okula devamlarını sağlamak, öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmelerini ve okula ve okulla ilgili çıktılara olumlu tutum geliştirerek değer vermelerini sağlamak temel görevlerindedir. Bunları sağlayacak kişiler başta okul müdürü ve özellikle öğretmenlerdir. Ailesel ve çevresel faktörlerle birlikte okul arkadaşları da buna olumlu ya da olumsuz anlamda etkide bulunur. Öğretmenlerin ve arkadaşların öğrencilerin okulla bütünleşmesine ve okula ait hissetmesinde etkileri gösterilen sosyal destekle ilişkili olabilir. Zaman zaman öğrenciler okula dair olumsuz duygu ve tutumlar besleyebilirler. Bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak ve okulla özdeşleşmeyi sağlamada öğrencinin algıladığı sosyal destek önemli bir unsurdur. Bu araştırma, öğrencilerin algıladıkları öğretmen - arkadaş desteğinin ve okulla özdeşleşme

düzeşinin belirlenmesi, iki kavram arasındaki ilişkiyi açıklaması ve uygulamalı bir çalışma olması bakımından önem taşımaktadır.

1.3. Problem Cümlesi

Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır? Bu probleme yanıt bulabilmek için aşağıda yer alan alt problemler yanıt aranmıştır.

1.3.1. Alt Problemler

1. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşmeleri ne düzeydedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri ailenin aylık gelirine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
5. Algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ortaokul öğrencilerinin okulla özdeşleşme düzeylerinin anlamlı yordayıcıları mıdır?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Elazığ illi Merkez ilçesi sınırları içerisinde yer alan resmi ortaokul kurumlarından örnekleme dahil edilen okullarda, 2018-2019 eğitim öğretim yılında ikinci dönemde 6, 7 ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.

2. Arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerini belirlemeye yönelik ifadeler, bu araştırmanın veri toplama araçlarında yer alan maddeler ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

1. Öğrencilerin sosyal destek ve okulla özdeşleşme konusunda görüş bildirebilmeleri için öğrenim gördükleri okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri ile en az altı aylık bir etkileşimde bulunmaları yeterlidir.
2. Öğrenciler veri toplama araçlarına içten ve kendileri ile ilgili gerçek görüşlerini yansıtan cevaplar vermişlerdir.

1.6. Tanımlar

Algılanan Sosyal Destek: Bireyin diğerleri ile güvenilir bağları olduğuna ve desteği sağlayacağına dair bilişsel algılamasıdır (Akyol ve Salı, 2013). Literatürde algılanan sosyal destek çoğunlukla aile (anne-baba), arkadaş ve öğretmen desteği olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir. Bu çalışmada sosyal desteğin sadece arkadaş ve öğretmen boyutu ele alınmıştır.

Okulla Özdeşleşme: Özdeşleşme kişinin bağlı olduğu bir örgütün amaç ve değerlerine, bu amaç ve değerlere ilişkin kendisine düşen rolüne ve örgütüne karşı duyuşsal bir bağlılık duymasıdır (Buchanan, 1974). Okulla özdeşleşme ise öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmeleri ve okulla/eğitimle ilgili çıktılara değer vermeleri olarak tanımlanır (Voelkl, 1997).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme kavramları incelenirken; ilgili araştırmalar kısmında bu kavramlarla ilgili yurt içi ve yurt dışında yürütülen çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

2.1.1. Sosyal Destek Kavramı

İnsan dünyaya geldiği andan itibaren içinde yaşadığı toplumdaki diğer bireylerin desteğini alma, onlar tarafından onaylanma ve takdir edilme ihtiyacı duyar. Bu onaylanma, takdir edilme ve destek görme onların yaşam içinde mutlu, sağlıklı bireyler olarak yetişmesini sağlar. Desteğine ihtiyaç duyduğu kişiler başta ailesi olmak üzere, arkadaşları, öğretmenleri ve iletişimde olduğu diğer bireylerdir. Sosyal bir varlık olan insanın yaşamında sosyal desteğin önemli bir etkisi olduğu düşünüldüğünde, insanı destekleyen birilerinin varlığı fiziksel ve ruhsal sağlık için önemlidir. İnsan için önemli bir kavram olan sosyal destek farklı şekillerde tanımlanmıştır.

BenDavid ve Leichtentritt (1999) sosyal desteği, bireyin sosyal ihtiyaçlarını başkalarıyla etkileşimleri yoluyla karşılama derecesi olarak tanımlamaktadır.

Cobb'a (1976) göre sosyal destek bireyin sevildiğini, değer gördüğünü veya kendisine saygı duyulduğunu ve sosyal bir ağ olarak kabul edilen bir çevreye ait olduğunu hissetmesidir.

Malecki ve Demaray (2002), sosyal desteği kişinin faaliyette bulunma isteğini artıran ve kişiyi olumsuz durumlara karşı koruyan destekleyici davranışlar olarak tanımlamıştır.

Sosyal destek kişinin kendisine ilgi, güven ve empati duyulduğunu hissettiği, maddi anlamda yardım edildiği, karşılaşılan sorunlarla başa çıkmayı öğrenebildiği ve kendi performansını değerlendirebildiği bu dört yardımdan bir veya daha fazlasının olduğu kişilerarası etkileşimdir (House, 1981; Akt: Robertson,1988).

Sosyal destek, bireylerin sevildiklerine, korunduklarına inandıkları bir sosyal düzene bağlanması, gerçek kabul ettikleri yardımı sağlamaları veya önemli, değerli bulduğu sosyal çevreye bağlılık geliştirmeleridir (Lepore, Evans, ve Schneider, 1991; Akt: Akyol ve Salı, 2013). Sosyal destek bireyin çevresinden gördüğü dürüst ve empatik tepki, ilgi, sevgi, güven, saygı, takdir edilme, bilgi edinme ve maddi yardım gibi kişisel, sosyal, psikolojik ve ekonomik nitelikli her türlü yardım olarak tanımlanmıştır (Oktan, 2005). Sosyal destek kişinin sevildiğine, değer verildiğine, önemsendiğine ve karşılıklı sorumlulukların olduğu bir sosyal ağın üyesi olduğuna inanmasıdır (Gökler, 2007).

Sarason, Levine, Basham ve Sarason (1983) sosyal desteği, güvенеbileceğimiz, bize değer veren ve ilgi gösteren ve bizi seven insanların varlığı olarak tanımlarken; Yıldırım'a (2006) göre sosyal destek, kişinin içinde yaşadığı toplumdan ve çevresiyle olan ilişkilerinden, daha genel bir ifade ile diğer bireylerden gördüğü maddi ve manevi desteğin tümünü içine alan bir kavramdır. Bireyin çevresindekiler tarafından saygı görme, takdir edilme ve onaylanma, ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşma, güven duyma gibi duyuşsal ihtiyaçların karşılamasından maddi yardım almaya kadar psikolojik, ekonomik ve sosyal çevreyi de içine alan geniş bir kavramdır.

Boldwin (1967), sosyal desteğin kuramsal temelini Kurt Lewin'in Alan Kuramına ve davranış tanımına dayandırmaktadır. Lewin'e göre davranış psikolojik çevrede oluşan değişimdir ve psikolojik çevrenin tüm öğeleri bireyin davranışını etkilemektedir. Bu durumda bireyin olumsuz davranışlarını ortadan kaldırmak ve yeni davranışlar kazanmasını sağlamak için onun psikolojik çevresinde değişiklik yapmak gerekmektedir. Bireyin sosyal destek sistemi ise onun psikolojik çevresi içerisinde yer almaktadır (Akt: Yıldırım, 1997).

2.1.2. Sosyal Destek İşlevleri ve Türleri

Tanımlara bakıldığında sosyal desteğin çeşitli işlevlerinin ve türlerinin olduğu görülmektedir. Çocukluktan yetişkinliğe değin bireyin çevresinden gördüğü desteğin türü ve kimler tarafından destek gördüğü değişebilir. Cohen ve Wills (1985), dört farklı sosyal destek türü olduğunu belirtmiştir: -

1-Duygusal Destek, bireyin değer gördüğünü ve kabul edildiğini hissetmesidir.

2- Öğüt ve Bilgi Desteği, bireyin karşılaştığı problemleri anlamasına ve bu problemlerle baş edebilmesi için çözüm yolları bulmasına yardım etmek ve kişiye bu yönde öğüt verilmesidir.

3- *Sosyal Arkadaşlık Desteği*, bireyin içinde yaşadığı sosyal çevreye kendini ait hissetmesini sağlamaktır.

4- *Maddi Destek*, bireyin ihtiyaç duyduğu para, araç ve gereçler ve hizmetler konusunda maddi destek sağlamaktır.

Tardy'e (1985) göre ise sosyal destek için gerekli beş boyuttan söz etmektedir:

- a) Desteğin Yönü: "Sosyal destek alınıyor mu yoksa veriliyor mu?" sorusuna yanıt arar.
- b) Desteğin Eğilimi: Kişinin aldığı ya da kullandığı destek türü nedir?
- c) Desteğin İçeriği: Desteğin güven, sevgi, empati duyma gibi duygusal; para, zaman kaynaklı gibi araçsal; bilgi verme ya da tavsiye gibi bilgisel; dönüt verme gibi değerlendirmeye yönelik olmasıdır.
- d) Desteğin tanımı: Kişinin sosyal desteği tanımlaması veya değerlendirmesidir
- e) Sosyal Ağ: Kişinin destek ağının kaynağının ne veya kim olduğudur (Akt: Demaray ve Malecki, 2002).

Zander (2008) yine Vaux, Riedel ve Stewart'ın (1987) sosyal destek modelini şu şekilde açıklamıştır: Sosyal desteğin duygusal (ilgi, sevgi vb.) finansal (para vb.) pratik (arabayla götürmek, taşınmaya yardım etmek vb.) sosyalleşme (partiye davet etmek vb) ve tavsiye (bir şeye yapma konusunda bilgi verme ya da yardım etme vb) gibi beş yönü vardır.

Dunst ve Trivette (1986), Kazak ve Marvin (1984), Sarason ve arkadaşlarına (1983) göre sosyal desteklerin pek çok işlevi vardır. Sosyal destek;

- a) Bireyin ihtiyaç duyduğu hizmet ve malzemeyi sağlayarak duygusal rahatlık verir.

b)Bireyin karşılaştığı sorunlarla ilişkin rehberlik ederek bu sorunlarla başa çıkma yolları sağlar.

c) Bireyin performansını geliştirmek için dönütler sunar.

d) Bireyin kişisel gelişimine ve uyumuna katkıda bulunur.

e) Sadece günlük yaşam için değil kriz ve ihtiyaç anında bireyler arası bağlantıyı sağlayarak yaşanacak olası stresin olumsuz etkilerine karşı korur (Akt: Kaner, 2003).

2.1.3. Sosyal Destek Modelleri

2.1.3.1. Temel Etken Modeli

Bu modele göre sosyal desteğin olmaması bireyde doğrudan sağlık problemlerine yol açabilmektedir. Sosyal destek bütün koşullarda bireyin fiziksel sağlığı için ve kendini iyi hissetmesi için olumlu etki yaratmaktadır (Cohen ve Wills, 1985).

2.1.3.2. Stres Tamponu Modeli

Cassel (1975) tarafından ortaya atılan bu modelde ise, sosyal destek; sağlığı kişide strese sebep olacak ortamların olumsuz etkilerini azaltarak korur. Ancak stres yaratacak durumların yokluğunda sosyal desteğin eksikliği kişide olumsuz etkilere neden olmamaktadır. Bireyin sahip olduğu destek gruplarının çevredeki olumsuzluklara karşı bireyi koruduğunu belirtmektedir (Akt: Öksüz, Ayvalı, Coşkun, Baba ve İnci, 2012).

2.1.4. Algılanan Sosyal Destek

Sosyal destek tanımlamalarında ve ilgili açıklamalarda, algılanan ve sağlanan sosyal destek kavramları öne çıkmaktadır.

Algılanan sosyal desteği, sosyal destek kavramından 1986 yılında ayıran Sarason algının kişinin ilişkilerinin yoğunluğu ve kalitesi, ayrıca psikolojik eğilimiyle ilintili olarak değişebileceğini belirtmiştir. Sarason sosyal desteği alınan ve algılanan sosyal destek olarak gruplandırarak incelemiştir. Alınan sosyal destek kişinin gerçekten ne aldığı üzerinde dururken, algılanan sosyal destek ise daha çok psikolojik sağlık ile

ilgilidir. Algılanan sosyal destek kişinin mükemmel bir özelliğe sahip olmadan sırf birey olduğu için kendini değerli hissettiren inanç olarak açıklanabilirken bu kavramda hem önceki ilişkilerden alınan sosyal destek, hem de şu anda yaşadığı ve daha sonra yaşayacağı ilişkileri etkileyen bir durumdan bahsedilir. Yüksek kabul duygusu algılanan sosyal desteği olumlu yönde etkileyerek ve kişide stres ile başa çıkma becerisini geliştirir. Buna göre başkalarından kabul gördüğünü ve destek göreceğini bilen bir insan potansiyel olumsuz durumlardan bu şekilde düşünmeyen insanlara göre etkilenmez. Bu sayede herhangi olumsuz bir durumda strese girmeden sorunu çözme yönünde adımlar atabilir (Sarason, Sarason ve Pierce, 1990; Akt: Ceran, 2010).

Akyol ve Salı' ya (2013) göre algılanan sosyal destek, bireyin diğer insanlarla güvenilir bağları olduğuna ve ihtiyaç duyduğu desteği sağlayacaklarına dair bilişsel algılamasıdır ve kendilerine yönelik yapılan destekleyici hareketleri yorumlama ve etkileşimde olduğu kişilere kişisel anlamlar yüklemeye dayalı öznel değerlendirmesidir.

Sorias' a (1986) göre algılanan sosyal destek içinde bulunulan sosyal ağın yeterince destekleyici olup olmadığı konusunda kişinin genel izlenimi olarak tanımlar. Kişinin çevresindeki kişilerin varlığını ve üzerindeki rolünü ve etkisini algılayış biçimi, öznel değerlendirmesi ve bu anlamda psikolojik doyum yaşamasıdır.

Karadağ (2007) algılanan sosyal destek ve işlevlerinin yeterli olup olmadığı konusunda kişinin kendi yargısı olarak tanımlar. Algılanan destek bireylerin yaşamlarının çeşitli rol alanlarında geliştirdikleri kendilerine değer verildiği, özen gösterildiği, gereksinme duyduklarında başvurabilecekleri insanların bulunduğu, sahip oldukları ilişkilerde tatmin oldukları inancını işaret eden genel bir kavramdır.

Sağlanan sosyal destek ise bir kişinin, ihtiyacı olan bir kişiye yardım sağlarken gösterdiği davranışlardır (Barrera, 1986; Akt: İşleğen, 2011). Diğer bir deyişle, sosyal desteğin davranışsal tanımlamasıdır. Sağlanan sosyal destek kişinin gördüğü desteğin davranışsal değerlendirilmesi olarak görülmesidir. Belli bir sürede destek kaynaklarından elde edilen sosyal destek miktarıdır (Kef, 1997). Öznel ve niteliksel olarak tanımlanan ve ölçülen algılanan sosyal destek, bir kişinin ihtiyaç duyduğunda destek kaynaklarının var olmasıdır. Algılanan sosyal destek, psikolojik sağlık üzerinde sağlanan sosyal destekten daha belirleyicidir (Stokes, 1985).

Yıldırım (1997) sosyal desteğin, birçok kaynaktan sağlanabileceğini dile getirmiştir. Kişinin sosyal destek kaynaklarını; ailesi, en geniş aile çevresi, arkadaşları, erkek veya kız arkadaşı, öğretmenleri, iş arkadaşları, komşuları, ideolojik, dinsel veya etnik gruplar ile bireyin içinde yaşadığı toplum gibi faktörler oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında ele alınan algılanan sosyal destek kuramsal olarak üç farklı boyuttan; aile desteği, arkadaş desteği ve öğretmen desteğinden oluşmaktadır.

2.1.4.1. Algılanan Sosyal Destek Boyutları

Çocuğun sosyal yaşantılarını edindiği ilk yer ailedir. Bu yüzden önemli sosyal destek kaynaklarından biridir. Çocuklarını destekleyen ailelerde, bireyler olumlu bir kişilik ve daha olumlu bir sosyal yapı geliştirmektedirler. Ailede yakın bir ilgi gösterilen ve desteklenen çocuklar arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha başarılı çocuklar olmaktadır (Yavuzer, 2004; Akt: Akyol ve Sarı, 2013).

Yapılan çalışmalar, öğrencilerin akademik başarıların yanında okula uyumlarında ve okula devamlarında, sağlıklı karar vermelerinde, ruh sağlıklarını korumalarında, stresle baş edebilmelerinde, olumsuz davranışların azaltılmasında çevreye uyum sağlamada, algılanan sosyal desteğin özellikle de aile desteğinin önemi vurgulanmaktadır (Yıldırım, 2006). Evde destekleyici bir ortamda büyüyen gençlerin toplum yararı güden etkinliklere katılma, okula ilgi duyma ve okula aktif bir şekilde katılma ihtimalleri daha fazla ve okulda yaşanacak sorunlara dahil olma ihtimalleri daha azdır (Anderson, Sabatelli, & Kosutic, 2007; Wang, Dishion, Stormshak, & Willett, Akt: Wang ve Eccles, 2012).

Sarı (2007) öğrencinin toplumsal bir varlık olma ve sosyalleşme sürecinde önemli bir etken olan akran iletişimini birey için önemli bir bilgi kaynağı olarak görmektedir. Öğrenciler için okula dair memnuniyetsizlik ve negatif stresin önemli bir kaynağı olarak gören Leonard (2002) olumlu akran ilişkilerinin öğrencilerin arkadaşlık becerilerini kazanmada, kendilerini tanımada ve bir yetişkin olarak hayata uzun vadede uyum sağlamaları için gerekli olduğunu söylemektedir. Okul, karşılıklı arkadaşlık ilişkilerinin oluşabileceği bir çevre oluşturmanın yanında, bu çevre ile öğrencilere arkadaşlarıyla iyi vakit geçirme imkanı sunar ve bu da öğrencilerin sosyal ve psikolojik durumunu olumlu etkileyebilir. Bu sayede arkadaşlık grubunda kabul edildiğini hisseden öğrenci okulu ve sınıfı daha çok sevebilir (Akt: Gedik, 2014). Bunun aksine

arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler kuramayan öğrenci sınıfta ve okulda grupça yapılan etkinliklere katılmaya çekinebilir. Bu sosyal olamama hali, öğrencilerin giderek içine kapanık; okula, öğretmenine ve arkadaşlarına karşı olumsuz davranışlarda bulunan bireyler olmasına yol açabilir (Bilgiç, 2009).

Bowers (1997) yaptığı çalışmada arkadaşları tarafından reddedilen çocukların başta psikolojik ve sosyal problemler olmak üzere okulu terk etme, alkol bağımlılığı, yetersiz istihdam ve başarısız evlilikler yaşamada yüksek risk altında olduklarını belirlemiştir. Leonard'a (2002) göre sağlıklı akran ilişkileri olmayan öğrenciler çocuk suçlarına karışmaya, yetişkinlikte sağlıksız mutsuz hayat sürmeye, duygusal sorunlar yaşamaya ve intihara kalkışmaya eğilimlidirler. Fakat kendisine saygı duyulan öğrenciler, okulda daha mutlu zaman geçirmekte, okul yaşantısı daha çok tatmin edici bulmakta ve amaçlarını gerçekleştirmek için daha çok çalışmaktadır (Smith ve Sandhu, 2004).

Akran desteği ve kabul görme duyguları gençlerin yakınlık kurma ihtiyacını karşılar ve okul memnuniyeti duygusu geliştirmelerine yardımcı olur. Olumlu özellikli arkadaşlıklar okula katılımı artırmayla bağlantılıdır, olumsuz nitelikli arkadaşlıklar da okuldan kopma ile ilişkilendirilir. Akranları tarafından reddedilme, kötü davranış ve okula daha az katılım ve daha az ilgi duyma riskini artırır (French&Conrad, 2001; Akt. Wang ve Eccles, 2012). Bunun aksine, okulda akranlarıyla olumlu ilişkileri olan öğrenciler hem davranışsal hem de duyuşsal olarak okula bağlılık duyarlar (Garcia-Reid, 2007). Ayrıca ergenlik dönemindeki öğrencilerin içinde buldukları dönemde yaşanan birçok ergenliğe dair birçok sorunla başa çıkma konusunda arkadaşları tarafından kabul görenlerin, arkadaşlarından kabul görmeyen öğrencilere göre daha başarılı oldukları belirtilmektedir (Levitt, Guacci- Franco ve Levitt, 1993). Okula bağlılık duygusunda öğrencilerin akranları ile kurduğu ilişkilerin önemli bir etken olduğu ortaya koyulmuştur (Estell ve Perdue, 2013). Okul sadece öğrenciler için bir eğitim-öğretim kurumu değil aynı zamanda sosyal gelişimlerini sağlayan, psikolojik ihtiyaçların karşılanmasını sağlayan bir kurumdur. Bu yüzden arkadaşlardan algılanan olumlu sosyal destek öğrencilerin sadece kendini iyi hissetmesine değil aynı zamanda okula karşı motivasyona katkı sağlar (Karababa, Oral ve Dilmaç, 2018).

Öğrencilerin vakitlerinin çoğunu okulda geçirdiklerini düşündüğümüzde, toplumsal bir varlık olmanın gereği arkadaşları, öğretmenleri, okul yöneticileri ve diğer

çalışanlar ile iletişim halindedirler. Çoğunlukla da öğretmenleri ile etkileşimde bulunurlar. Öğretmenler sadece akademik bilgi aktarımında rolü olan bireyler değildir. Öğrencilerin sosyal olarak gelişiminde, olumlu davranış edinmelerinde de büyük role sahiptir. Harris'e (1982) göre öğretmenlerin özellikle sosyal değerlerin ve kültürün öğrencilere aktarılmasında ve öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerinin arttırılmasında önemli bir rolü vardır (Akt: Leonard, 2002: 29). Öğretmen sosyal desteği, öğrencilerin öğretmenlerini destekleyici, duyarlı, ilgili algılaması olarak tanımlanabilir. Öğretmenleri tarafından sosyal olarak desteklendiğini hisseden öğrencilerin, öğretmenlerin beklentilerine daha çok uyma ihtimalleri vardır ki bu da öğrencilerin rahatsız edici ve anormal davranışlar sergileme olasılıklarını azaltır (Akt: Wang ve Holcombe, 2010).

Hallinan'a (2008: 272) göre öğretmenler, öğrencilerin okuldaki deneyimlerinin şekillenmesinde büyük bir role sahiptir. Öğrencilerin gününün büyük bir bölümü de öğretmenlerle sözel ya da sözel olmayan etkileşimlerle geçer. Bu iki etkileşimin de öğrencilerin okula yönelik duygularını etkilemeleri beklenir. Öğretmenlerin öğrencilere yaklaşımı ve onlarla iletişimi, öğrencilerin kendileri ve etrafındakileri hakkındaki duygularının şekillenmesinde büyük önem taşır. Crosnoe, Johnson ve Elder'e (2004: 61) göre öğrencilerin öğretmenleriyle olan olumlu ilişkileri, okula yabancılaşma ve diğer olumsuz süreçleri sonlandıran etkenlerden biridir (Akt: Gedik, 2014). Yine Hallinan (2008: 273), bir öğretmenin öğrencinin çabasını görmesi; öğrencinin motivasyonunu artırırken cesaretinin kırılma olasılığını düşürdüğünü, öğretmenin öğrenciyi takdir etmesi; öğrencinin çabasının artmasına, kendilerine öz güven sağlamasına ve öğrencinin okula yönelik olumlu tutumuna katkı sağladığını belirtmiştir.

Öğretmenler okulda ya da sınıfta öğrencileriyle ilgilenen, onlara saygı duyan ve onları taktir eden davranışlarıyla, öğrencilerin daha çok okula bağlanmalarını sağlayabilir (Wang ve Holcombe, 2010). Zamanın büyük bir bölümünü okulda geçirdikleri için, öğretmenler sosyal desteğin önemli bir kaynağıdır (Metheny, McWhirter ve O'Neil, 2008).

2.1.5. Okulla Özdeşleşme

Özdeşleşme, bireyin ait olduğu örgütün amaç ve değerlerine, bu amaç ve değerlerin gerçekleştirilmesinde kendisine düşen rolüne ve örgütüne karşı duyuşsal bir

bağlılık hissetmesidir (Buchanan, 1974). Bireylerin kendilerini örgütle bütünleştiren kişisel bağlılığı tanımlaması anlamına gelen örgütsel özdeşleşme, kişinin örgüte olan bilişsel duygularının gücü olarak da ifade edilir. Bu güç, kişiler arası güven, hedef belirleme süreçleri, örgütsel normlar ve uygulamaların benimsenmesi ve örgütte kalma gibi örgüt için önemli sayılabilecek inanışları ve davranışları belirler (Wiesenfeld, Raghuram ve Garud, 1999). Bireylerin örgütü tanımladığı özelliklerle birey olarak kendini tanımladığı özellikler fazla ve benzer ise, o kişinin örgütle daha çok özdeşleştiği söylenebilir (Dutton, Dukerich ve Harquail, 1994). Çalışanların, örgütleriyle uyumları, özdeşleşmeleri, bağlılıkları ve iş tatminleri hem bireysel performanslarını, hem de bu sayede örgütsel performansı olumlu veya olumsuz etkilemektedir. (Sökmen ve Bıyık, 2016). Özdeşleşme; bireyin örgütün belirlediği amaçlara ve değerlere inanması, onları kabul etmesi, örgütün ona yüklediği rolün gerektirdiği görevleri isteyerek yapması, örgüt içinde kalmaya istekli olması, örgütünü destekleyici tavır ve davranışlarda bulunması, kendisini örgütüyle kişileştirmesidir. Kendini ait olduğu örgütle özdeşleştiren yani örgütün kimliğiyle tanımlayan örgüt üyeleri, örgütsel hedefleri kendi bireysel hedefleri gibi kabul etmekte, örgüte daha sadık ve uyumlu olmaktadır (Dutton ve diğerleri, 1994).

Örgütsel özdeşleşme genel anlamda kişinin örgüt üyeliğine atıfta bulunarak kendisini tanımlamasıdır (Ashforth ve Mael, 1989). Örgütü bir ayna gibi düşünürsek, birey bu aynaya baktığında kişi ait olduğu örgüte yakışır ya da onu temsil eden özellikleri görür ya da örgüt, kişinin özelliklerini yansıtır. Finn ve Frone'a (2004) göre kişiler arasında kurulan bağlar gibi kişiler ve kurumlar arasında da bağ oluşabilir. Kurulan bu ikinci tür bağlılıkta kişiler; belirli beklentileri, değerleri, inanç ve uygulamaları öngören sosyal kurumlarla özdeşleşirler. Öğrenciler ve okul arasında oluşan bağ da- öğrencilerin okula ait hissetmesi ve okula ve okulla ilgili çıktılara değer vermesi- okulla özdeşleşme olarak adlandırılır (Finn, 1989; Voekl, 1997). Bu özdeşleşme ise öğrencilerin kendilerini hem okulun önemli bir parçası olduklarını hem de okulu kendi yaşamlarının önemli bir tarafı olarak gördüklerinde yani okula ait olma duygusunu benimseyip içselleştirdiklerinde gerçekleşir. Bunun gerçekleşmesi de zamanla öğrencilerin sınıf ve okul etkinliklerine katılmaya devam etmeleri ve performansları için ödüllendirilmeleri ile mümkün olur. İçselleştirilen özdeşleşme duygusu da öğrencinin aktif sınıf ve okul katılımını sürekli hale getirebilir (Finn ve Voekl, 1993).

2.1.5.1. Okulla Özdeşleşme Boyutları

Voekl (1997) Okulla özdeşleşmeyi, öğrencilerin okula ait olduklarını hissetmeleri, okul ve okulla ilgili çıktılara değer vermeleri olarak açıklamıştır. Öğrenci okula ve okulla ilgili olan şeylere değer vermediğinde ve bunun sonucu olarak kendini okula ait hissedemediğinde okulla özdeşleşme gerçekleşmeyeceğini belirtmiştir.

Okula ait olma, öğrencinin bireysel olarak okuldaki diğer kişiler tarafından ne ölçüde onaylandığına, saygı duyulduğuna, dahil edildiğine ve desteklendiğine dair öznel duygusudur (Goodenow ve Grady, 1993). Cueto Guerrero, Sumimaru ve Zevallos (2010) aidiyet duygusunu, öğrencilerin arkadaşları ve öğretmenleri ile bütünleşme düzeyleri olarak tanımlamaktadır. Okula ait olma; okulun önemli bir parçası olma, okulda kabul ve saygı görme, okulun bir üyesi olmaktan gurur duyma ve öğrencinin kendini tanımlamasında okulu da bu tanıma dahil etmesi gibi duyguların bütünüdür (Finn, 1989; Voekl, 1997). Okula aidiyet duygusu, öğrencilerin kendilerini okulun önemli ve değerli bir üyesi olarak hissetmesidir (Booker, 2004). Hamm ve Faircloth (2011)' a göre insanlar bir topluluğa ait hissettiklerinde kendilerini önemli hisseder ve o topluluktaki diğer insanlara güvenebilir. Yüksek aidiyet duygusu ve güven duygusu sadece günlük sosyal yaşamda değil okul yaşamında da önemli bir faktördür. Aidiyet duygusundaki süreklilik de sosyal, psikolojik ve akademik uyuma elverişli bir okul ortamında elde edilebilir. Aidiyet duygusu, riskli öğrenci davranışları, depresyon gibi olumsuz durumların oluşmasına karşı bir koruyucu bir etken olabilmektedir (Nichols, 2008). Öğrencilerin okula aidiyet duygusunun gelişmesi, birbirlerine olan bağlılıkları, kendilerini okulda daha mutlu, huzurlu ve güvende hissetmelerini sağlar ve öğrencilerin akademik, sosyal, ve psikolojik gelişimleri için önemlidir (Özgök ve Sarı, 2016). Aidiyet duygusunun olduğu okullarda sosyal red, depresyon, ve okul problemlerinin azaldığı, iyimserlik düzeyinin arttığı görülmektedir (Anderman, 2002).

Finn (1989) değer vermeyi eğitsel amaçlara ve başarıya ulaşmadan duyulan memnuniyet olarak tanımlar. Kişinin kendisi ve eğitimin çıktıları arasında bir ilişki kurmasıdır, öyle ki birinin özsaygısı önemli ölçüde bu çıktılardaki başarıya bağlıdır (Steele, 1997: 616).

Okul çıktılarına değer verme, öğrencinin okula dair işlerin hem ilginç hem de önemli olduğuna dair inancıdır ve öğrencinin okula bağlılığı, okul etkinliklerine

katılmada devamlılığı ve akademik performansı da ilişkilendirilebilir (Pintrich ve De Groot, 1990). Okulla özdeşleşmeyen öğrenciler eğitim-öğretim faaliyetlerine ve okula değer vermedikleri için okula bir anlam yüklememekte ve kendilerini okula ait hissetmemektedirler. Yapılan bazı araştırmalar, okulla özdeşleşmeyen öğrencilerde okuldan ayrılma, devamsızlık, sınıfta ve okulda disiplin sorunları yaratma, akademik başarısızlık, motivasyon düşüklüğü gibi eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyen sorunların daha fazla yaşandığını göstermektedir (Finn ve Frone 2004; Mitchell ve Forsyth, 2004; Akt: Sarı, 2013). Bu boyut, öğrencinin okula ve eğitimin çıktıklarına değer vermesini kapsar. Değer verme öğrencinin okulun genel anlamda önemine ve eğitimin gelecekteki başarısına olan faydasına ilişkin genel değerlendirmesidir yani öğrenci okulu toplumdaki önemli bir kurum olarak görür ve sınıfta öğrendiği şeyin kendisi içinde önemli olduğunu hisseder ve gelecekte bir iş sahibi olmada okulun önemli olduğunun bilincinde olur (Voelkl, 1997).

2.1.6. Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği ile Okulla Özdeşleşme İlişkisi

Alanyazında yapılan çalışmalara göre, okula aidiyet duygusu, öğretmenler ve diğer öğrencilerle etkileşimlerden etkilenen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Goodenow (1993), öğrencilerin öğretmenleri ile olan ilişkisinin onların aidiyet duygularının önemli ölçüde etkilediğini belirtmektedir. Öğrencilerine empatik davranan öğretmenler, onlarda ait olma duygusunun gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Nichols'e (2008) göre, öğrenciler dürüstlüğü ve yardımseverliği öğretmenleriyle olumlu ilişkilerinin temeli olarak görürken; öğretmenlerin öğrencilerine yeterince adil davranmamaları ve her hangi bir konuda yardıma ihtiyaç duyduklarında öğretmenlerin bu yardım isteğine karşılık verememelerini de olumsuz ilişkinin kaynağı olarak görmektedir.

Öğretmen desteği ile öğrencilerin okuldan uzaklaşma duygusunun azalması ve büyük ölçüde okulla özdeşleşmelerinin artması beklenir. Sosyal olarak destekleyici ve ilgili bir okul ortamında öğrencilerin derslere daha olumlu tutumları olur ve kendilerini özgürce ifade edebildikleri ve karşılaşacakları birçok probleme karşı destek olarak öğretmenlerine güvenebildikleri için kendilerini okula ait hissederler (Akt. Wang ve Holcombe, 2010). Okula aidiyetin, başarı üzerindeki etkisi büyüktür ve okula aidiyet hisseden öğrenciler akademik başarıya yönelik daha sağlıklı ve motive eden yönelimlerde bulunurlar (Akt. Nichols, 2008).

Öğrenciler için öğretmenlerinden ve diğer arkadaşlarından psikolojik olarak kabul ve sosyal destek görmek büyük önem taşımaktadır. Arkadaşların, okula bağlılık ve akademik başarı açısından çok önemli bir bağlam oluşturduğunu ve arkadaş ilişkilerindeki kaliteyle akranlardan görülen desteğin öğrencilerin okula bağlılıklarıyla yakından ilişkili olduğunu gösteren bulgulara ulaşılmıştır. Arkadaşlardan algılanan destek arttıkça okula aidiyet duygusunun yükseldiği belirtilmektedir. (Capps, 2003; Perdue, Manzeske ve Estell, 2009; Akt. Sarı, 2013). Goodenow'a (1993) göre öğrenci okul ortamında kabul ve saygı gördüğü, o ortama dahil edildiği ve diğerleri tarafından desteklendiği ölçüde "okula ait olma veya psikolojik üyelik" duygusunu hissedebilir.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Algılanan Sosyal Destek Konusunda Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Kaplan (2018) tarafından yapılan çalışmada ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin denetim odaklarının akılcı olmayan inanç ve algılanan sosyal destek düzeyleriyle olan ilişkisini incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin denetim odakları üzerinde akılcı olmayan inançlar ve algılanan sosyal desteğin anlamlı bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Denetim odağı anlam olarak akılcı olmayan inançlarla negatif, algılanan sosyal destekle pozitif bir ilişki göstermektedir. Dıştan denetim odağının daha az akılcı olmayan inanca sahip olma ve algılanan sosyal desteğin az olması ile, içten denetim odağının ise daha çok akılcı olmayan inanca sahip olma ve algılanan sosyal desteğin daha fazla olması ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, kardeş sayısı, ailedeki çocuk sırası, annenin eğitim düzeyi ve babanın eğitim düzeyinin denetim odağı üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı; demografik değişkenlerden sadece algılanan aile gelir durumunun denetim odağını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bedel ve Kutlu (2018) tarafından yapılan araştırmada ortaokul öğrencilerinin sorunlarla başa çıkma stratejileri ile algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki incelenmiş ve algıladıkları sosyal desteğin sorunlarla başa çıkma stratejilerini yordayıp yordamadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmen ve arkadaştan algılanan sosyal destek ile aktif başa çıkma arasında pozitif yönde ve arkadaştan algılanan sosyal destek ile kaçınan başa çıkma arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Aile, öğretmen ve arkadaştan algılanan sosyal destek puanı, aktif başa çıkmanın %13'ünü yordadığı görülmüştür.

Arslan'ın (2018) araştırmasında ergenlerin akran zorba davranış eğilimi ile algılanan ebeveyn tutumu, algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Algılanan aile desteği düzeyi yüksek olan ergenlerin zorbalık eğilimi düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Anne-baba tutumları ölçeği alt boyutlarından kontrol/denetleme düzeyi yüksek olduğunda sözel zorbalık, eğlence amaçlı zorbalık ve duygu zorbalığı eğilim düzeylerinin düşük olduğu, kabul/ilgi düzeyi yüksek olan ergenlerde ise duygu zorbalığı eğilim düzeyinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Ücan (2018) araştırmasında bireyin ailesinden, öğretmeninden veya arkadaşlarından algıladığı sosyal destek düzeyi ile dijital oyun bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda, algılanan sosyal destek ile dijital oyun bağımlılığı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Algılanan sosyal desteği yüksek olan bireylerin oyun bağımlılığının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile benlik algısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelendiği Aliyev ve Tunç (2017) tarafından yapılan araştırmada; algılanan sosyal destek ile benlik algısının anlamlı derecede ilişkili olduğu, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi, okul türü, cinsiyet, algılanan başarı düzeyine göre anlamlı farklılaşmalar olduğu ancak anne-baba eğitim durumu, kardeş sayısı ve algılanan gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılaşmalar olmadığı görülmüştür.

Çakmak ve Şahin (2017) tarafından yapılan araştırmada, ortaokul öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin okul tükenmişliğine olan etkisini inceleme ve bazı sosyo-demografik özelliklerin algılanan sosyal destek ve okul tükenmişliği puan ortalamalarında farklılık oluşturup oluşturmadığını belirleme amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet ve sınıf değişkeni ile sadece aile desteği açısından; baba eğitim durumu ve aile gelir durumu ile aile destek ve arkadaş desteği alt boyut puanları arasında; baba yaşı ile sadece arkadaş desteği alt boyut puanları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Ayrıca, ortaokul öğrencilerinin okul tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi, gelir durumu, anne-baba yaşı ile anne-baba eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kurt (2017) ortaokul öğrencilerinin sosyal destek algıları ile sınav kaygısı ve umutsuzluk puanları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada ortaokul öğrencilerin

sosyal destek algılarının, aileden algılanan sosyal destek ve öğretmenlerden algılanan sosyal desteğin yüksek olması, öğrencilerin sınav kaygılarını azaltan bir faktör olarak bulunmuştur. Ortaokul öğrencilerinin sosyal destek algılarının yüksek olması, öğrencilerin umutsuzluk puanını azaltan bir etken olarak belirlenmiştir. Kızların öğretmenlerden algılanan sosyal destek puanları, erkeklerin öğretmenlerden algılanan sosyal destek puanlarından yüksek bulunmuştur. 8.sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek puanları 5., 6. ve 7. sınıflara göre daha düşük bulunmuştur. Öğrencilerin, aileden algıladıkları sosyal destek ve öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek puanı arttıkça, sınav kaygılarının azaldığı görülmüştür.

Oğurlu, Yalın ve Birben (2016) tarafından yapılan çalışmada üstün yetenekli çocukların sosyal destek algıları ile sosyal ve duygusal öğrenme becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal destek ile bu beceriler arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve öğrencilerin yakın arkadaşlarını birincil sosyal destek kaynağı olarak ve öğretmenlerini de önemli sosyal destekçiler olarak gördükleri ve kız öğrencilerin sosyal destek algılarının erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görülmüştür.

Sever' in (2015) lise öğrencilerinin madde kullanma eğilimleri, algılanan sosyal destek düzeyleri ile riskli davranışları arasındaki ilişkinin incelediği çalışmada algılanan sosyal destek oranı arttıkça madde kullanımı ve riskli davranışlar gösterme eğilimleri azaldığını saptamıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla algıladıkları sosyal destek daha yüksek; yaş arttıkça algılanan sosyal desteğin arttığı; aileden algılanan sosyal destek öğrencilerin algıladıkları demokratik ebeveyn tutumunun diğer ebeveyn tutumlarına göre; algılanan öğretmen desteğinde ise öğrencilerin algıladıkları aşırı koruyucu ebeveyn tutumunun diğer ebeveyn tutumlarına oranla daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ateş (2012) yaptığı çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin sosyal destek algılarını bazı değişkenler açısından incelemiştir. Ortaöğretim öğrencileri ile yaptığı bu çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin sosyal destek algıları kardeş sayısı, annenin çalışıp-çalışmaması, öğrencinin yakın arkadaşının olup-olmaması, sınıftaki öğrenci sayısı gibi değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca çalışmada öğretmen desteği ile öğrencilerin akademik başarıları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Mengi (2011) tarafından yapılan, ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin okula bağlılıkları, sosyal destek algıları ve öz yeterlik inançları incelendiği araştırmada, kişinin aile, öğretmen ve arkadaşan aldığı sosyal destek ile öz yeterlik inancı yükseldikçe okula bağlılığı da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, 10. sınıf öğrencilerinin 11. sınıf öğrencilerine göre okula daha bağlı oldukları belirlenmiştir.

Çeçen'in (2008) farklı fakültelerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine ve ana-baba tutum algılarına göre yalnızlık ve algılanan sosyal destek düzeylerinin incelediği araştırmada, cinsiyet ana etkisine göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin farklılaşmadığı, kız ve erkek öğrencilerin birbirine benzer düzeyde yalnızlık ve sosyal destek algılarının olduğu belirlenmiştir. Ana-baba tutumları ana etkisine göre ise yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin anlamlı bir biçimde farklılaştığı görülmüştür. Ebeveynlerini demokratik algılayan ebeveynlerin çocuklarının kendilerini daha az yalnız hissettikleri ve daha fazla arkadaşlarından ve ailelerinden sosyal destek aldıklarını algıladıkları belirlenmiştir. Araştırmada cinsiyet ana etkisine göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin farklılaşmadığı, algılanmış ebeveyn tutumlarına göre ise yalnızlık ve algılanmış sosyal destek düzeylerinin farklılaştığı saptanmıştır.

Yıldırım (2006) tarafından yapılan çalışmada gündelik sıkıntılar, sosyal destek ve cinsiyet değişkenlerinin 8-11. sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını ne derecede yordadığı incelenmiştir. Araştırmaya 564 kız, 398 erkek toplam 962 öğrenciden elde edilen bulgulara göre aile, geniş çevre, öğretim yaşamı ile ilgili sıkıntılar ve cinsiyet ile aile, arkadaş desteği değişkenleri akademik başarıyı manidar olarak yordamıştır. Öğrencilerin öğretmenlerinden algıladıkları destek ile arkadaş sıkıntısı değişkenleri ise akademik başarının önemli bir yordayıcısı olarak bulunmamıştır.

2.2.2. Algılanan Sosyal Destek Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

2013 yılında Estell ve Perdue tarafından yürütülen çalışmada aileden, öğretmenlerden ve akranlardan alınan sosyal destek ile bağlılığın iki türü olan duyuşsal ve davranışsal bağlılık arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuçlar aileden alınan sosyal desteğin daha yüksek davranışsal bağlılık düzeyi ile ilişkili olduğunu, arkadaş desteğinin ise duyuşsal bağlılık ile ilişkili olduğunu göstermiştir.

Wang ve Eccles (2012) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin öğretmenleriyle, akranlarıyla ve ailesiyle olan destekleyici ilişkilerinin ortaokuldan liseye okula bağlılığın farklı boyutları üzerindeki etkisi ve bunların cinsiyet ve ırk veya etnik kökene göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir. Farklı sosyal destek de kaynaklarının okul bağlılık üzerinde eşit düzeyde etkiye sahip olmadığı ve bu kaynakların etkisi üzerinde çalışılan bağlılık türüne göre değişebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Akran desteği okula uyumun güçlü bir yordayıcısı iken, öğretmen desteğinin akran desteğine göre okulla özdeşleşmede daha etkili olduğu sonucuna varılmıştır. 7. Sınıflarda, erkeklerin okulla özdeşleşme düzeyleri kızlara göre düşükken, Afro-Amerikalı öğrencilerin, Avrupa-Amerikalı öğrencilere göre okulla özdeşleşme algılarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Hamdan-Mansour ve Dawani'nin (2008) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmada algılanan sosyal destek ve algılanan stres arasındaki ilişki incelenmiş, algılanan destek miktarının artmasının algılanan stres düzeyini düşürdüğü, destek ile stres arasında negatif bir ilişki olduğu, kızların erkeklere göre sosyal destek algılarının daha fazla olduğu saptanmıştır.

Dilly (2005) tarafından stres etkenlerinin etkilerini azaltmada sosyal destek türlerinin farklı şekilde etkilediğini öne süren bir teori temel alınarak yapılan çalışmada öğrencilerden günlük okul stres etkenlerine, algılanan öğretmen desteğine, akademik benlik kavramına ve sınıf iklimine dair anketler 3. ve 5. sınıflar arasında öğrenim gören ilköğretim düzeyindeki öğrencilerden doldurmaları istenmiştir. Öğretmen desteğinin benlik saygısı üzerindeki günlük stres etkenlerinin etkisini azalttığı sonucuna ulaşılrken, duygusal ve araçsal destek benlik saygısının anlamlı yordayıcısı iken, duygusal destek akademik benlik kavramının anlamlı yordayıcısıdır.

Malecki ve Demaray'ın (2003) yaptıkları araştırmada, sosyal destek türlerini ve kaynaklarını incelenmiş; ayrıca sosyal desteğin sosyal, davranışsal ve akademik çıktılarla ilişkisi ele alınmıştır. 5 ile 8. sınıf öğrencileri ile yapılan araştırmada, erkek ve kızların aile ve öğretmenlerinden aldıkları bütün destek türlerinin düzeyi benzerken, kızların sınıf arkadaşlarından daha fazla destek aldıkları görülmüştür. Ailelerin duygusal ve bilgisel destek sağlamada, öğretmenlerin bilgisel destek sağlamada, sınıf ve yakın arkadaşların ise duygusal ve araçsal destek sağlamada etkili oldukları görülmüştür. Aileden algılanan sosyal desteğin, öğrencilerin okula olan uyumlarında

etkili olduğunun da görüldüğü araştırmada, öğretmenlerden algılanan sosyal desteğin ise öğrencilerin sosyal yetenek, akademik başarı ve okul uyumsuzluğunu yordadığı görülmüştür.

Colarossi ve Eccles (2003) 15-18 yaşları arasında gençlerle yaptıkları çalışmada aile, arkadaş ve öğretmen desteğinin depresyon ve benlik saygısı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre kızlar erkeklere göre arkadaşlarını; erkekler ise kızlara göre babalarını daha çok destekçi bulurken, öğretmen ve anne desteğinin cinsiyet açısından farklılaşmadığı görülmüştür. Kızların ve erkeklerin en az desteği babalarından aldıkları sonucuna ulaşılırken, arkadaş ve öğretmen desteğinin benlik saygısını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Arkadaş desteği hem kız hem de erkeklerin depresyonu üzerinde benzer düzeyde etki ederken; kızların depresyonu üzerinde anne ve öğretmen desteğinin; erkeklerin depresyonunda ise baba desteğinin daha büyük etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Wentzel (1998) yaptığı çalışmada, öğrencilerin destekleyici aile, öğretmen ve akran ilişkilerinin okuldaki motivasyona etkisini incelemiştir. 6. sınıfa giden 167 öğrenciyle yürüttüğü çalışmada öğrencinin algıladığı aile, öğretmen ve akran desteğinin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisinin desteğin kaynağına ve güdüleyici kazanımlara göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya göre akran desteği; toplum yararı güden hedefler belirlemede pozitif yordayıcı iken, öğretmen desteği çeşitli ilgi ve sosyal sorumluluk amacı güden davranışlarda pozitif yordayıcı, aile desteği ise okula yönelik ilgi ve hedeflerin belirlenmesinde pozitif yordayıcıdır. Ayrıca algılanan aile ve arkadaş desteği dolaylı olarak okula ilgiyle ilişkili iken, duygusal sıkıntılarla negatif yönde ilişkilidir.

Dubow ve Ullman (1989), 3. ve 5.sınıflar arasında öğrenim gören 361 öğrenci ile yürüttüğü çalışmada sosyal desteğin potansiyel 3 boyutunu araştırmıştır. Çocuğun sosyal ağından aldığı destekleyici davranışların sıklığı; çocuğun aileden, öğretmenden ve akranlarından sağlanan desteğe dair öznel değerlendirmesi ve çocuğun sosyal destek ağının büyüklüğü araştırılan üç boyuttur. Araştırma bulgularına göre, sağlanan sosyal destek davranışları ve çocuğun öznel olarak değerlendirdiği algılanan sosyal destek ile çocuğun sosyal destek ağı arasında bir ilişki olmadığı ancak çocukların sosyal destek anketi ile diğer sosyal destek göstergeleri ve özsaygı arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

2.2.3. Okulla Özdeşleşme Konusunda Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Akman (2017), “Sosyal Sermaye ve Öğretmenlerin Okulları ile Özdeşleşmeleri İlişkisinde Lider-Üye Etkileşiminin Aracılık Etkisi” başlıklı araştırmada okullardaki sosyal sermaye ile öğretmen özdeşleşmesi ilişkisinde lider-üye etkileşiminin aracı etkisi incelemiştir. Kamu okullarında çalışan 233 öğretmen ile yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlerin okullardaki sosyal sermaye ve lider-üye etkileşimi kalitesini orta düzeyde algıladıkları ve öğretmenlerin okulları ile yüksek düzeyde özdeşleştikleri belirlenmiştir.

Özgözgü (2016)“Kurumsal İmaj, Örgüt Kültürü ve Örgütsel Özdeşleşme İlişkisi” adını taşıyan çalışmasında İzmir’de resmi ve özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin algılarına ilişkin kurumsal imaj ile örgüt kültürünün örgütsel özdeşleşme ile ilişkisini açıklamaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda kurumsal imaj, örgüt kültürü ve örgütsel özdeşleşme algılarına göre özel okulların ortalamaları daha yüksek olurken, hem kurumsal imaj ile örgütsel özdeşleşme arasında ve hem de örgüt kültürü ile örgütsel özdeşleşme arasında olumlu ve yüksek korelasyon olmuştur. Ayrıca kurumsal imaj ve örgüt kültürünün örgütsel özdeşleşmeyi yordadığı belirlenmiştir.

Nartgün ve Demirer (2016) öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda örgütsel sosyalleşme ve örgütsel özdeşleşme ile birlikte çalışma yeterlikleri düzeylerinin belirlenmesi ve örgütsel sosyalleşme, örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile birlikte çalışma yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının belirlenmesidir. ortaöğretim okulunda görev yapan 594 öğretmenle yapılan araştırmada öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve özdeşleşme düzeyinde medeni durum, yaş değişkenine göre; birlikte çalışma yeterliğinde okuldaki çalışma süresine göre anlamlı fark bulunurken, branş ve eğitim durumuna göre ise anlamlı fark bulunmamıştır.

Meydan ve Polat (2013), 506 üniversite öğrencisiyle yaptıkları çalışmada, öğrencilerin okulları ile özdeşleşmeleri ile akademik başarı ve kişilikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin okulda buldukları süre ile özdisiplinli olmalarının okulları ile özdeşleşmede etkili faktörler olduğu, ancak akademik başarının etkili bir faktör olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim sürecinin her sınıfta öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerinin farklılık gösterdiği, okuldaki birinci yılda öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerinin 2. ve 4. sınıflarda okuyan

öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerinden daha yüksek olduğu, 3. sınıfta okuyan öğrencilerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin de 4. sınıfta okuyanlardan daha yüksek olduğu belirlenirken, özdisiplin ile örgütsel özdeşleşme arasında pozitif yönlü nedensel bir ilişki olduğu görülmüştür. Ancak akademik yönden başarılı olmak ile örgütsel özdeşleşme düzeyi arasında pozitif yönlü nedensel bir ilişki belirlenmemiştir.

Sarı (2013) yaptığı araştırmada lise öğrencilerinin okula aidiyet duygusunu incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 9. 10. 11. sınıfa giden 274 öğrenci katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğrenciler kendilerini orta derecenin biraz üzerinde okula ait hissetmektedir. Cinsiyet değişkeni ile okula aidiyet duygusu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır, ancak kız öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenirken, okula aidiyet duygusunun en fazla olduğu sınıf dokuzuncu sınıf öğrencileridir. Sınıf düzeyi yükseldikçe okula aidiyet duygusu azalırken akademik başarı ile okula aidiyet duygusu arasında pozitif yönde anlamlı farklılık bulunmuştur. Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin okula aidiyet duyguları daha yüksektir. Okulların sosyo-ekonomik düzeyleri ile okula aidiyet duygusu arasında da anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük liselerdeki öğrencilerin okula aidiyet duygularının daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Gümüş, Hamarat, Çolak ve Duran (2012) yaptıkları çalışmada örgütsel özdeşleşme ve meslek özdeşleşmesinin öğretmenlerin erken emeklilik ve okul ve meslek memnuniyetine etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, iki özdeşleşme türünün de erken emeklilik kararı üzerinde ters bir etkisinin olduğu görülürken, meslek memnuniyeti üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Dıştan algılanan saygınlığın erken emeklilik ve iş memnuniyeti üzerinde etkisi olmadığı sonucun ulaşılmıştır.

Özdemir (2010) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin algılanan örgütsel destek, cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmada, algılanan örgütsel destek ve öğretmenlerin örgütsel özdeşleşmeleri arasında olumlu bir ilişki olduğu belirlenirken, öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyleri cinsiyet açısından farklılık göstermemiştir. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı farklılık görülmüştür.

2.2.4. Okulla Özdeşleşme Konusunda Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Cross, Bugaj ve Mammadov (2016) “Akademik Kimliği Kabul Etme: Yetenekli Öğrenciler, Akademik Topluluk Üyeliği ve Okulla Özdeşleşme” adlı çalışmada ortaokul öğrencilerinin okulla özdeşleşmelerini ve bunun akademik topluluk üyeliği ile ilişkisini, birinin akademik uyumunun genel ifadesini incelemişlerdir. 157 6. 7. ve 8. sınıf öğrencisiyle yapılan çalışmada 55 öğrenci yetenek programına katıldığını belirtirken, bunların %44’ü akademik toplumla yakından ilişkileri olmadığını belirtmiştir. Hem yetenekli hem de özel yeteneği olmayan öğrenciler için okulla özdeşleşme ve akademik toplum içinde yer almanın önemi arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Ortaokul döneminde geçen süre, öğrencileri diğerleri tarafından okulla özdeşleşmeyi artırarak akademik yönlü olduğu görülmesi için istekli olmaya teşvik eder.

Li, Fan ve Zhao (2015) araştırmalarında örgütsel özdeşleşmeyi ele almışlardır. Çin’de 545 öğretmenle yapılan bu çalışmada örgütsel özdeşleşmenin iş ve hayat tatmini üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini incelemişlerdir. Çoğunlukla çalışmalarda örgütsel özdeşleşmenin olumlu etkilerinin ve örgütsel çıktılarının ele alındığını dile getiren araştırmacılar bu çalışmada örgütsel özdeşleşmenin hem örgütsel hem de kişisel çıktılar üzerinde olumsuz etkileri olduğunu göstermiştir. Örgütsel özdeşleşmenin, iş tatmini üzerindeki etkisi olumlu ve anlamlıyken, yaşam tatmini üzerindeki etkisi böyle değildir.

Adomnik (2012) tarafından 458 öğrenci ile yapılan araştırmada otonomi, okulla özdeşleşme ve okul iklimi kavramları ile öğrencilerin cinsiyet, etnik köken ve sosyo-ekonomik durumları arasındaki ilişki incelenmiş ve bu kavramların öğrencilerin gelecekteki öğrenimleriyle ilgili düşünceleri üzerindeki etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya üç okuldan 496 sekizinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma sonucunda; otonomi, okulla özdeşleşme ve okul iklimi değişkenleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görüşmüştür. Öğrencilerin cinsiyetleri ve etnik kökenleri onların gelecekteki öğrenim durumları hakkındaki düşüncelerini etkilemektedir. Ayrıca araştırmaya göre, öğrencilerin başarılı olmaları için hem motivasyonun olması gerektiği hem de olumlu bir okul ikliminde öğrencilerin okulla özdeşleşmeleri gerektiği belirtilmiştir. Okul aidiyet duygusu ve otonomi algısı yüksek olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha başarılı olabilecekleri ve gelecekteki öğrenim hedeflerini gerçekleştirmede daha motive olabilecekleri vurgulanmıştır.

Öğrencilerin okumadaki başarısı ile öğrencilerin okulla özdeşleşme algıları ile öğrenci, öğretmen ve ebeveynlerin akademik baskı ve güvenlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan araştırmada Parson (2012), öğrencilerin okulla özdeşleşme algıları ile akademik baskı ve güvenlik algıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin okumadaki başarısı ve onların okulla özdeşleşme algıları ile öğrenci ve öğretmenlerin akademik baskı ve güvenlik algıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çoklu regresyon analizi, öğrencilerin okulla özdeşleşme algıları ve öğrencilerin, öğretmenlerin ve ebeveynlerin akademik baskı ve güvenlik algılarının öğrencilerin okumadaki başarısının anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucunu göstermiştir. Öğretmenlerin akademik baskı algıları ile öğrencilerin güvenlik algıları öğrencilerin okumadaki başarısının anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Mitchell ve Forsyth (2004), “Güven, Yönetici ve Öğrenci Özdeşleşmesi” adlı çalışmada, okulla özdeşleşmede veli ve öğrencinin müdüre güveninin etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, okul seviyesi ile birlikte öğrencinin okul müdürüne güvenin okulla özdeşleşmesi üzerinde önemli sonuçları varken velinin müdüre güveninin ve sosyo-ekonomik statünün özdeşleşmede o denli önemli etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Finn ve Frone (2004) tarafından 16-19 yaş aralığındaki öğrencilerle yapılan araştırmada akademik başarıları ile kopya çekme arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, düşük okulla özdeşleşme düzeyi kopya çekme ihtimalini zayıf performansla ilgili bir risk faktörü olarak görülmüştür. Ancak iyi performans göstermeyen öğrencilerden yüksek düzeyde okulla özdeşleşme gösterenlerin kopya çekme ihtimallerinin daha az olduğu belirtilmiştir. Ayrıca akademik yeterliliği yüksek olan öğrencilerin kopya çekme ihtimallerinin de düşük olabileceği bulgusu da elde edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin okulla özdeşleşmeleri sağlanarak ve öz yeterlikleri artırılarak kopya çekmenin azaltılabileceği vurgulanmıştır.

Allen, Christopher, Marks ve Miles (2000) tarafından yapılan ortaokul öğrencilerinin okula katılım ve okulla özdeşleşmelerinin bir bütün olarak ele alındığı çalışmada öğrencilerin; (1) ailenin eğitimsel kültür algısı, okullarındaki eğitim kalitesi ve kendi akademik öz yeterlilikleri, (2) okul gerekliliklerine verdikleri yanıtlar, sınıfla ilgili çalışmalara, müfredat dışı ve okul idaresi yönetimindeki etkinliklere katılımları ve

(3) okulla özdeşleşme düzeyleri incelenmiştir. Bu boyutlarda 6.7.ve 8. sınıflar arasındaki farkların yanında bu sınıfların bu boyutlarda katılım ve algı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda, 6. sınıf öğrencilerinin okula bağlılık düzeylerinin 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve eğitim kalitesi algısının okulla özdeşleşmenin en güçlü yordayıcısı olduğu belirlenmiştir.

Voelkl (1997) araştırmasında öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerini ölçmek için bir ölçme aracı geliştirmeyi ve özdeşleşmede cinsiyet ve ırk açısından farkını bulmayı amaçlamıştır. Okulla özdeşleşme anketi, 8. sınıfa giden 3539 öğrenciye yaptırılmıştır. Araştırma ile kız öğrencilerin erkeklerden daha çok okulla özdeşleştikleri ve Afro-Amerikalı öğrencilerin yerli Amerikalı öğrencilere göre daha çok okulla özdeşleştikleri sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, veri toplanma süreci ve toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistikî çözümlene teknikleri hakkında bilgiler bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın amaçları dikkate alındığında, bu araştırma betimsel, nedensel karşılaştırmalı ve ilişkiisel araştırma desenlerinin üçünün de kullanıldığı bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar, var olan bir olayı nicel ya da nitel yönden betimleyen bir araştırma türüdür (Balcı, 2005). Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Öğrencilerin algıladıkları öğretmen ve arkadaş desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla, ilişkiisel ve nedensel karşılaştırmalı desen kullanılmıştır. İlişkiisel araştırma modeli, iki ve daha fazla sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını, derecesini ve ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011; Karasar, 2015). Nedensel karşılaştırmalı araştırma modeli, aynı durumdan farklı şekilde etkilenmiş ya da etkilenmemiş grupların ve var olan durumun olası nedenlerini ve etkileyen faktörleri belirleyebilmek için bu grupların bazı değişkenler açısından incelenmesidir (Cohen ve Manion, 1994).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırma Elazığ ili Merkez ilçedeki resmi ortaokul kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla yürütülmüştür. Araştırma için verilerin toplandığı Şubat 2019 döneminde Elazığ merkez ilçe beş eğitim bölgesinden oluşmaktadır. Bu eğitim bölgelerinden iki bölge okulların uzak ve dağınık yerleşimde olmaları nedeniyle araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırma kapsamına alınan eğitim bölgelerinde toplam 24 ortaokul bulunmaktadır. Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden elde edilen verilere göre, araştırmanın aynı zamanda evrenini oluşturan bu ortaokullarda, 2018-2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde 6.,7. ve 8. sınıflarda toplam 12.883 öğrencinin öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemi ise bu okullarda

öğrenim gören öğrenciler arasından tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 1278 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada cinsiyet ve sınıf tabaka olarak alınmış, evrendeki sınıflarda öğrenim gören kız-erkek öğrenci sayılarına ilişkin oranın örnekleme de korunmasına çalışılmıştır. Araştırmanın evreni ve örneklemindeki öğrencilere ilişkin demografik bilgiler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 1
*Evren ve Örneklemdaki Öğrencilere İlişkin Demografik Bilgiler**

Tabakalar		Evren		Örneklem	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kız	6589	51.1	654	51.2
	Erkek	6294	48.8	624	48.8
	Toplam	12883	100.0	1278	100.0
Sınıf	6. Sınıf	3667	28.5	380	29.7
	7. Sınıf	5507	42.7	492	38.5
	8. Sınıf	3709	28.8	406	31.8
	Toplam	12883	100.0	1278	100.0

* Araştırmada toplam 1500 öğrenciden veri toplanmıştır. Ancak hatalı ve eksik doldurulan 222 veri toplama aracı çıkarıldıktan sonra örnekleme 1278 öğrenci yer almıştır.

Tablo 1 incelendiğinde, evrendeki öğrencilerin 12883'ünün 6589'unun (% 51.1) kız, 12883'sinin 6294'ünün (%48.8) erkek olduğu görülmektedir. Örneklemdaki öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde ise 654' ünün kız (%51.2), 624'ünün ise erkek (%48.8) olduğu görülmektedir. Buna göre evren ve örneklemdaki öğrencilerin cinsiyet açısından dağılımlarının birbirine yakın olduğu söylenebilir. Sınıf düzeyi açısından bakıldığında ise, evrende yer alan 12883 öğrencinin 3667'sinin 6.sınıf (%28.5), 5507'sinin 7. sınıf (%42.7), 3709' unun 8.sınıf (%28.8) olduğu; örnekleme yer alan öğrencilerin 380'inin 6.sınıf (%29.7), 492'sinin 7. sınıf (%38.5), 406'sının 8. sınıf (%31.8) öğrencisi olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Öğrencilerin arkadaş ve öğretmen destek algılarını belirlemek için Yıldırım(1997) tarafından geliştirilen Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerini belirlemek için ise orijinal formu Voekl (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Özer ve Dündar (2015) tarafından yapılan Okulla Özdeşleşme kullanılmıştır. Ölçeklere ait ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ)

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ASDÖ), (Yıldırım, 1997) tarafından Türk öğrencilerin sosyal destek algısını ölçmek için geliştirilmiştir. ASDÖ' nün, 10 yaşın üzerindeki herkese uygulanabilmesi amaçlanmıştır, ancak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması lise birinci sınıf öğrencilerinden elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır. Yapılan revizyon çalışmaları ile ölçek (ASDÖ-R) son halini almıştır (Yıldırım, 2004). Ölçeğin son formu Aile Desteği, Arkadaş Desteği ve Öğretmen Desteği olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. On dört-on yedi yaşları arasında 660 öğrenciye uygulanan ASDÖ-R, 50 maddeden oluşmaktadır. Üçlü Likert tipindeki (*Bana Uygun=3, Kısmen Uygun=2, Bana Uygun Değil=1*) ölçeğin 47'si olumlu 3'ü olumsuz ifadeden oluşmaktadır. Olumsuz ifadeler sırasıyla ailem, arkadaşlarım ve öğretmenlerim alt boyutuna ait 17., 29. ve 44. maddelerdir.

Bu araştırmada ölçeğin sadece arkadaş ve öğretmen desteği alt ölçekleri (Bkz. Ek 2) kullanılmıştır. Ölçekte yer alan bazı maddeler şöyledir: Arkadaşlarım-“*Bana gerçekten güvenir.*” “*İhtiyaç duyduğumda beni gerçekten dinler.*” Öğretmenlerim “*Amaç, ilgi ve yeteneklerim konusunda benimle konuşur.*” “*Sorunlarımı çözmeme yardım eder.*”

ASDÖ'nde Cronbach alfa katsayısı ölçeğin tümü için “0.93”; aile boyutu için “0,79”; arkadaş boyutu için “0.74”; öğretmen boyutu için “0.75” olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise Cronbach alfa katsayıları, arkadaş desteği için “.82”; öğretmen desteği için “.92” olarak hesaplanmıştır.

Okulla Özdeşleşme Ölçeği

Araştırmada öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerini belirlemek için orijinal formu Voelkl (1997) tarafından geliştirilen Okulla Özdeşleşme Ölçeği kullanılmıştır. Okulla özdeşleşme ölçeğinin orijinal formu toplam 16 madde ve iki boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin ait olma boyutunda, öğrencilerin kendilerini ne düzeyde okula ait hissettiklerini ölçen 9 madde yer almaktadır. Bu boyutta yer alan örnek bazı maddeler şöyledir; *“Bu okulun bir parçası olmaktan gurur duyuyorum”*, *“Öğretmenlerimin çoğu bana gerçekten önem vermez.”* Ölçeğin değer verme boyutunda ise öğrencilerin okul ve okulla ilgili faaliyetlere ne düzeyde değer verdiklerini ölçen yedi madde yer almaktadır. Bu boyutta yer alan örnek bazı maddeler şöyledir; *“Okul, hayatımdaki en önemli şeylerden biridir.”*, *“Derste öğrendiklerimizin çoğu yararsızdır.”*

Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Özer ve Dünder (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmaları kapsamında öncelikle orijinal ölçek formu İngilizceden Türkçeye ve sonra Türkçeden İngilizceye geri tercüme yöntemi kullanılarak tercüme edilmiştir. Alan uzmanları ve örneklem grubundaki bazı öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, maddelerin açık ve anlaşılır olduğu belirlenmiş ve böylece denemelik ölçek formuna nihai şekli verilmiştir. Bu aşamadan sonra ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek üzere hem açımlayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçekte yer alan maddelerin orijinal formundaki gibi özdeğeri birden büyük olan iki faktörlü bir yapı altında yüksek yük değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Ancak ölçeğin Türkçe formunda toplam 10 madde yer almaktadır. Bu maddelerden beşi öğrencilerin okula kendilerini ne düzeyde ait hissettiklerini ölçerken, diğer beşi ise öğrencilerin okul ve eğitim ile ilgili etkinliklere ne düzeyde değer verdiklerini ölçmektedir. Ölçeğin alt boyutları için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları ait olma için “.714”, değer verme için ise “.807” olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise Cronbach alfa katsayıları ait olma için “.68”, değer verme için “.76” ve ölçeğin geneli için “.79” olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veri analizi için öncelikle betimsel istatistik hesaplamaları yapılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için ise bağımsız

gruplar için t testi yapılmıştır. Öğrencilerin algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ve okulla özdeşleşme düzeylerinin sınıf düzeyine ve ailenin aylık gelirin e göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Son olarak algılanan arkadaş ve öğretmen desteğinin öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemek üzere çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamında toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait yorumlar yer almaktadır. Bulgular araştırmanın alt problemlerinin verilişindeki sıraya göre düzenlenmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci alt problem “Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşmeleri ne düzeydedir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla elde edilen veriler üzerinden betimsel istatistik hesaplamaları (en düşük ve en yüksek puanlar, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri) yapılmış, elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2

Algılanan Sosyal Destek ve Okulla Özdeşleşme Düzeyine İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları (N=1278)

Ölçek	Boyut	Madde Sayısı	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	\bar{X}	Ss
Sosyal Destek	Arkadaş Desteği	13	14	38	31.94 [2.47] *	4.75
	Öğretmen Desteği	17	19	50	41.10 [2.42]*	6.96
Okulla Özdeşleşme	Ait Olma	5	5	25	19.27 [3.85]**	4.35
	Değer Verme	5	5	25	21.71 [4.34]**	3.91
	Toplam	10	11	50	40.98 [4.10]**	7.18

* Parantez içerisindeki değerler 3'lü likert üzerinden alınan ortalama puanları göstermektedir.

** Parantez içerisindeki değerler 5'li likert üzerinden alınan ortalama puanları göstermektedir.

Tablo 2'deki bulgular incelendiğinde, öğrencilerin arkadaş desteği boyutundan aldıkları en düşük puanın 14, en yüksek puanın 38 olduğu, öğrencilerin aldıkları

puanların aritmetik ortalamasının " $\bar{X}=31.94$ " ve standart sapmasının "4.75" olduğu görülmektedir. Öğrencilerin arkadaş desteği boyutundan aldıkları puanlar 3'lü likert üzerinden "2.47" olarak hesaplanmıştır. Bulgular öğretmen desteği boyutu açısından incelendiğinde bu boyuttan alınan en düşük puanın 19, en yüksek puanın 50 olduğu, öğrencilerin aldıkları puanların aritmetik ortalamasının " $\bar{X}=41.10$ " ve standart sapmasının "6.96" olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre öğrencilerin öğretmen desteği boyutundan aldıkları puanlar 3'lü likert üzerinden "2.42" olarak hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin arkadaş desteği ve öğretmen desteği boyutlarından aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında, öğrencilerin arkadaşlarından daha fazla sosyal destek aldıklarını düşündükleri söylenebilir.

Okulla özdeşleşme ölçeğinin "*Ait Olma*" boyutundan alınan puanlara bakıldığında; alınan en düşük puanın 5, en yüksek puanın 25 olduğu görülmektedir. Alınan puanların aritmetik ortalaması " $\bar{X}=19.27$ " ve standart sapması "4.35" tir. Öğrencilerin bu ölçekten aldıkları puanların 5'li likert üzerinden karşılığı "3.85" olarak hesaplanmıştır. "*Değer Verme*" boyutundan alınan puanlara bakıldığında, alınan en düşük puanın 5, en yüksek puanın 25 olduğu görülmektedir. Bu boyutta alınan puanların aritmetik ortalaması " $\bar{X}=21.71$ " ve standart sapması "3.91" dir. Öğrencilerin aldıkları puanların 5'li likert üzerinden karşılığı "4.34" olarak hesaplanmıştır. Özdeşleşme ölçeğinin toplamından alınan puanlar incelendiğinde ise alınan puanların aritmetik ortalamasının " $\bar{X}=40.98$ ", standart sapmasının "7.18" olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ölçeğin toplamından aldıkları puanların 5'li likert üzerinden karşılığı "4.10" olarak hesaplanmıştır. Bu bulgulardan hareketle öğrencilerin okula aidiyet duygularının "*Çoğunlukla*" düzeyinde olduğu, boyutlar açısından bir karşılaştırma yapıldığında öğrencilerin "orta düzeyde" ile "çoğunlukla" arasında kendilerini okula ait hissettikleri, buna karşın "çoğunlukla" eğitim-öğretim etkinliklerine değer verdikleri söylenebilir. Bu bulguya göre öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerine ve okula değer verdikleri ancak kendilerini görece daha az okula ait hissettikleri söylenebilir. Sarı ve Özgök (2012) tarafından yapılan araştırmada da ortaokul öğrencilerinin okula aidiyet duygusuna ilişkin aritmetik ortalaması bu araştırmadan elde edilen puana oldukça benzer düzeyde bulunmuştur.

4.2. İkinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum

İkinci alt problem “Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulmak için elde edilen veriler üzerinden bağımsız gruplar için t testi uygulanmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3

Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği İle Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Cinsiyet Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	sd	p
Sosyal Destek	Arkadaş Desteği	Kız	654	32.71	4.37	6.072	1276	.00*
		Erkek	624	31.12	5.00			
	Öğretmen Desteği	Kız	654	41.82	6.70	3.797	1276	.00*
		Erkek	624	40.35	7.15			
Okulla Özdeşleşme	Ait Olma	Kız	654	19.72	4.20	3.817	1276	.00*
		Erkek	624	18.79	4.45			
	Değer verme	Kız	654	22.14	3.69	4.035	1276	.00*
		Erkek	624	21.26	4.09			
	Toplam	Kız	654	41.86	6.83	4.521	1276	.00*
		Erkek	624	40.05	7.41			

* p<.05

Tablo 3’teki bulgular sosyal destek açısından incelendiğinde, araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin sosyal destek ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanları arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir [$t_{(1276)} = 6.072$, $p=.00$; $t_{(1276)} = 3.797$, $p=.00$]. Grupların puan ortalamaları incelendiğinde arkadaş desteği boyutunda, kız öğrencilerin ($\bar{X}=32.71$), erkek öğrencilere ($\bar{X}=31.12$) göre daha yüksek puanlar aldığı

görülmektedir. Benzer biçimde öğretmen desteği alt boyutunda da, kız öğrencilerin ($\bar{X}=41.82$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=40.35$) göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre sosyal destek düzeyinin cinsiyete göre farklılaştığı, kız öğrencilerin hem arkadaşlarını hem de öğretmenlerini erkek öğrencilere göre daha fazla destekleyici algıladıkları söylenebilir. Bunun nedeni kızların erkeklere göre daha kolay iletişim kurabilmeleri olabilir. Karataş (2012), Gökler (2007), Hamdan-Mansour ve Dawani (2008) ile Malecki ve Demaray (2003) tarafından yapılan araştırmada kız öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurt (2017) tarafından ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan araştırmada da, kız öğrencilerin hem arkadaşlarını hem de öğretmenlerini daha destekleyici algıladıkları bulunmuştur. Çelik (2015) tarafından yapılan başka bir araştırmada liselerde öğrenim gören kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, arkadaşlarından daha fazla sosyal destek aldıkları algısına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablodaki bulgular, okulla özdeşleşme ölçeğinin alt boyutları açısından incelendiğinde, öğrenci puanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$t_{(1276)} = 3.817, p=.00; t_{(1276)} = 4.035, p=.00$]. Katılımcıların puanları incelendiğinde ait olma boyutunda, kız öğrencilerin ($\bar{X}=19.72$), erkek öğrencilere ($\bar{X}=18.79$) göre daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Değer verme boyutunda da benzer şekilde kız öğrencilerin ($\bar{X}=22.14$), erkeklere göre ($\bar{X}=21.26$) daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmektedir. Bu bulgu erkek öğrencilerle karşılaştırıldığında, kız öğrencilerin okulla daha fazla özdeşleştikleri, okula aidiyet duygularının daha fazla olduğu ve okuldaki yaşantılarına, okulda geçirdikleri zamana ve okul etkinliklerine daha fazla değer verdikleri söylenebilir. Ayrıca, ölçeğin genelinden alınan toplam puanlarda da, kız öğrencilerin ($\bar{X}=41.86$) erkek öğrencilere ($\bar{X}=40.05$) göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulgulara göre kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kendilerini daha fazla okulun bir parçası olarak gördükleri, okula daha fazla ait olduklarını hissettikleri ve okulda gerçekleştirilen etkinliklere daha fazla değer verdikleri söylenebilir. Bunun sebebi kızların eğitimi kariyer ve meslek edinme hedefinin odağında tutmaları olabilir. Sarı (2013) ve Voekl (1997) tarafından yapılan çalışmalarda da, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha

fazla okulla özdeşleştikleri ve okula daha fazla bağlılık duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

4.3. Üçüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü alt problem “Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4
Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği ile Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Boyut	Sınıf düzeyi	N	X	Ss	sd	F	p	Fark (Scheffe)
Sosyal Destek	Arkadaş Desteği	1) 6. Sınıf	380	31.79	4.86	2	3.186	.04	7-8
		2) 7. Sınıf	492	32.35	4.49	1275			
		3) 8. Sınıf	406	31.57	4.93	1277			
		Toplam	1278	31.94	4.75				
	Öğretmen Desteği	1) 6. Sınıf	380	43.13	6.18	2	28.866	.00	6-7
		2) 7. Sınıf	492	40.89	6.75	1275			6-8
		3) 8. Sınıf	406	39.46	7.42	1277			7-8
		Toplam	1278	41.10	6.96				
Okulla Özdeşleşme	Ait Olma	1) 6. Sınıf	380	20.73	3.62	2	39.636	.00	6-7
		2) 7. Sınıf	492	19.14	4.34	1275			6-8
		3) 8. Sınıf	406	18.06	4.58	1277			7-8
		Toplam	1278	19.27	4.35				
	Değer Verme	1) 6. Sınıf	380	22.98	2.71	2	39.571	.00	6-7
		2) 7. Sınıf	492	21.66	3.88	1275			6-8
		3) 8. Sınıf	406	20.57	4.51	1277			7-8
		Toplam	1278	21.71	3.91				
	Toplam	1) 6. Sınıf	380	43.71	5.26	2	53.501	.00	6-7
		2) 7. Sınıf	492	40.80	7.15	1275			6-8
		3) 8. Sınıf	406	38.63	7.87	1277			7-8
		Toplam	1278	40.98	7.18				

* p<.05

Tablo 4’te yer alan bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteğinin öğrenim görülen sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F_{(2-1275)} = 3.186$, $p=.04$; $F_{(2-1275)} =$

28.866, $p=.00$]. Arkadaş desteği boyutundan alınan puanları arasındaki bu farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda, 7. sınıfta ($\bar{X}=32.35$)sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, 8. ($\bar{X}=31.57$) öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek aritmetik ortalamalara sahip oldukları belirlenmiştir. Bu bulguya göre, 7. sınıf öğrencileri 8.sınıf öğrencilerine göre arkadaşlarını daha destekleyici algılamaktadır. Bunun nedeni sınıf düzeyi arttıkça sınav hedefiyle birlikte öğrenciler arkadaşlarını daha çok birer rakip olarak görmeye başlamaları olabilir. Aliyev ve Tunç (2017) tarafından yapılan araştırmada da benzer şekilde 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları arkadaş desteğinin 6. ve 8. sınıfa giden öğrencilere göre daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kurt (2017) tarafından yapılan çalışmada 8.sınıf öğrencilerinin algılanan sosyal destek puanları 5., 6. ve 7. sınıflara göre daha düşük bulunmuştur.

Katılımcı puanları öğretmen desteği alt boyutu açısından karşılaştırıldığında, 8. sınıfta ($\bar{X}=39.46$) öğrenim gören öğrencilerin, 6. ($\bar{X}=43.13$) ve 7. sınıfta ($\bar{X}=40.89$) öğrenim gören öğrencilere göre ve 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ise 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha düşük aritmetik ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Bu bulgulara göre sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin algıladıkları öğretmen desteğinin de azaldığı söylenebilir. Bu bulgunun beklentilerle tutarlı olduğu söylenebilir. Alt sınıftaki öğrencilerin gelişimsel olarak daha fazla desteğe ve işbirliğine ihtiyacı olmuş olabilir. Ancak ortaokul kademesinin ilerleyen yıllarında öğrenmede bireyselliğin ve rekabetin artması bu sonuca neden olmuş olabilir.

Okulla özdeşleşme ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, katılımcıların puanları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(2-1275)}= 39.636$, $p=.04$; $F_{(2-1275)}= 39.571$, $p=.00$]. Ait olma alt boyutuna ait puanlar incelendiğinde, 6. sınıfta ($\bar{X}=20.73$) öğrenim gören öğrencilerin, 7. ($\bar{X}=19.14$) ve 8. sınıfta ($\bar{X}=18.06$) öğrenim gören öğrencilere göre, 7. sınıfta öğrenim görenlerin ise 8. sınıfta öğrenim görenlere göre daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Benzer biçimde değer verme boyutu açısından da 6. sınıfta ($\bar{X}=22.98$) öğrenim gören öğrencilerin 7. ($\bar{X}=21.66$) ve 8. Sınıfta ($\bar{X}=20.57$) öğrenim gören öğrencilere göre, 7. sınıfta öğrenim görenlerin de 8. sınıfta öğrenim görenlere göre daha yüksek puanlar aldığı tespit edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle, sınıf düzeyi arttıkça,

öğrencilerin kendini daha az okula ait hissettikleri ve okul etkinliklerine daha az değer verdikleri söylenebilir. Bu durumun farklı nedenleri olabilir. Örneğin 8. sınıfta öğrenim gören öğrencileri, liselere giriş sınavı nedeniyle arkadaşlarını rakip görebilirler. Benzer biçimde 8. sınıf öğrencileri artık mezun olacak olmaları nedeniyle yeni başlayacakları eğitim kurumuna odaklanıp, kendi okullarından ve okulda düzenlenen etkinliklerden uzaklaşmış olabilirler. Bu durum ise öğrencilerin kendilerini okulun bir parçası olarak hissetmemelerine neden olabilir. Mitchell ve Forsyth (2004) ve Mitchell, Forsyth ve Robinson (2008) tarafından yapılan araştırmalarda da öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça okulla özdeşleşme düzeylerinde azalma olduğu görülmüştür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum

Dördüncü alt problem “Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri ailenin aylık gelirine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5

Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği İle Okulla Özdeşleşme Düzeyinin Ailenin Aylık Geliri Değişkenine Göre Analiz Sonuçları

Ölçek	Boyut	Aylık Gelir	N	X	Ss	sd	F	p	Fark (Scheffe)
Sosyal Desteğ	Arkadaş Desteği	1) 2500 ₺ ve altı	672	31.65	4.83	2	3,036	0,05	
		2) 2501-5000 ₺	502	32.18	4.67	1275			
		3) 5000 ₺ üzeri	104	32.63	4.56	1277			
		Toplam	1278	31.94	4.75				
	Öğretmen Desteği	1) 2500 ₺ ve altı	672	41.07	6.82	2	1,759	0,17	
		2) 2501-5000 ₺	502	41.38	6.90	1275			
		3) 5000 ₺ üzeri	104	39.98	7.93	1277			
		Toplam	1278	41.10	6.96				
Okulla Özdeşleşme	Ait Olma	1) 2500 ₺ ve altı	672	19.33	4.14	2	1,723	0,18	
		2) 2501-5000 ₺	502	19.33	4.49	1275			
		3) 5000 ₺ üzeri	104	18.51	4.92	1277			
		Toplam	1278	19.27	4.35				

Ölçek	Boyut	Aylık Gelir	N	X	Ss	sd	F	p
<i>Değer Verme</i>	1) 2500 ₺ ve altı	672	22.04	3.58	2	6,838	0,00	1-3
	2) 2501-5000 ₺	502	21.48	4.14	1275			
	3) 5000 ₺ üzeri	104	20.69	4.56	1277			
	Toplam	1278	21.71	3.91				
<i>Toplam</i>	1) 2500 ₺ ve altı	672	41.37	6.53	2	4,363	0,01	1-3
	2) 2501-5000 ₺	502	40.81	7.60	1275			
	3) 5000 ₺ üzeri	104	39.20	8.68	1277			
	Toplam	1278	40.98	7.18				

* p<.05

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların ölçeğin arkadaş desteği ve öğretmen desteği alt boyutlarında aldıkları puanlar arasında aylık gelir açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$F_{(2-1275)}= 3.036$, $p=.05$; $F_{(2-1275)}= 1.759$, $p=.17$]. Bu bulguya göre farklı gelir düzeylerinden gelen öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteğinin benzer olduğu söylenebilir. Aliyev ve Tunç (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin ailelerin gelir düzeyine göre Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve alt boyutlarından elde edilen puanlar arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Tablodaki bulgular okulla özdeşleşme açısından incelendiğinde, öğrencilerin ölçeğin ait olma alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı [$F_{(2-1275)}= 1.723$, $p=.17$] görülürken, değer verme alt boyutundan alınan puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(2-1275)}= 6,838$, $p=.0,00$]. Değer verme boyutu açısından belirlenen bu farklılığı hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere yapılan çoklu karşılaştırma testleri sonucunda, aylık geliri 2500 ₺ ve altı ($\bar{X}=22.04$) olan ailelerden gelen öğrencilerin aylık geliri 5000 ₺ üzeri ($\bar{X}=20.69$) olan ailelerden gelen öğrencilere göre okula ve okulda düzenlenen etkinliklere daha fazla değer verdikleri belirlenmiştir. Bulgular özdeşleşme ölçeğinden alınan toplam puan açısından değerlendirildiğinde de, aylık geliri 2500 ₺ ve altı olan ailelerden gelen öğrencilerin aylık geliri 5000 ₺ üzeri olan ailelerden gelen öğrencilere göre okulla daha fazla özdeşleştikleri belirlenmiştir. Bu bulgudan hareketle

ailenin gelir düzeyi arttıkça, öğrencilerin okul yaşantısına ve okuldaki etkinliklere verdiği değerin azaldığı söylenebilir. Bunun sebebi, gelir düzeyinin getirdiği olanaklar olabilir. Aylık geliri daha fazla olan ailelerden gelen öğrenciler okulu ve aldıkları eğitimi desteklemek üzere etüt, özel kurs, özel okul vb. seçeneklere daha kolay ulaşabilmektedir. Bu durum ise bu öğrencilerin okulu ve okulda düzenlenen etkinlikleri önemsememesine neden olmuş olabilir. Buna karşın gelir düzeyi düşük ailelerden gelen öğrenciler ise eğitimi ekonomik özgürlük ve meslek edinmek için önemli bir fırsat olarak görmüş olabilirler. Okulu ve okulda düzenlenen etkinlikleri içinde buldukları ekonomik durumdan çıkmanın ve kurtuluşun aracı olarak görmek, bu öğrencilerin okula ve okulda düzenlenen etkinliklere daha fazla bağlanmasına ve önemsemesine yol açmış olabilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme ilişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ortaokul öğrencilerinin okulla özdeşleşme düzeylerinin anlamlı yordayıcıları mıdır?*” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla elde edilen veriler üzerinden çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6
Okulla Özdeşleşmenin Yordanmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	B	Standard Hata B	β	t	p
Sabit	10.965	1.202		9.121	.00
Arkadaş Desteği	.145	.035	.096	4.166	.00
Öğretmen Desteği	.618	.024	.599	26.009	.00

R=.639, R²=.408
F (2, 1275) =439.773, p=.00

Tablo 6’da yer alan korelasyonlar katsayıları incelendiğinde, algılanan öğretmen ve arkadaş desteği ile okulla özdeşleşme (r=.639), arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişkinin var olduğu görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına

ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde, algılanan sosyal desteğin boyutları olan arkadaş ve öğretmen desteğinin okulla özdeşleşmenin anlamlı yordayıcıları olduğu görülmektedir. Standardize edilmiş regresyon katsayılarına göre, öğretmen desteği ($\beta=.599$) arkadaş desteğine ($\beta=.096$) göre öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeyleri üzerinde daha etkili bir değişkendir. Bununla beraber arkadaş desteği ve öğretmen desteği değişkenleri birlikte, okulla özdeşleşmeye ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %41'ini açıklamaktadır.

Karababa vd.(2018) tarafından yapılan çalışmada okula bağlılık ile öğretmen sosyal desteği arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir. Ergenlerde öğretmen sosyal desteği, insani değer ve arkadaş sosyal destek düzeyleri arttıkça okula bağlılık düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ayrıca, okula bağlılığa ilişkin açıklanan yaklaşık %41'lik toplam varyansa en büyük katkının öğretmenlerden algılanan sosyal destekten geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Ortaokul öğrencilerinin algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerini ölçmeyi ve bu algılar arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda sıralanmıştır.

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “*Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşmeleri ne düzeydedir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt problem ile ilgili şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- a. Araştırmaya katılan öğrencilerin hem arkadaş hem de öğretmen desteği boyutlarından yüksek puanlar aldığı (3 üzerinden 2.47 ve 2.42) belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin arkadaş desteği boyutundan aldığı puanların aritmetik ortalamasının, öğretmen desteği boyutundan alınan puanların aritmetik ortalamasından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- b. Araştırmaya katılan öğrencilerin okulla özdeşleşme ölçeğinin ait olma ve değer verme boyutundaki ifadelerle “*çoğunlukla*” katıldıkları, bu çerçevede okulla çoğunlukla özdeşleştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Boyutlardan alınan puanlara göre ise öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerine ve okula değer verdikleri ancak kendilerini görece daha az okula ait hissettikleri belirlenmiştir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “*Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı*

farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen sonuçlar şunlardır:

- a. Algılanan sosyal destek ölçeğinde hem arkadaş desteği hem de öğretmen desteği açısından cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Grupların aritmetik ortalamalarından hareketle, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre hem arkadaşlarını hem de öğretmenlerini daha destekleyici olarak algıladıkları belirlenmiştir.
- b. Araştırmaya katılan öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeyleri de hem ait olma hem de değer verme boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Her iki boyutta da kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre kendilerini daha fazla okula ait hissettikleri, okula ve okulla ilgili etkinliklere daha fazla değer verdikleri, bir bütün olarak okulla daha fazla özdeşleştikleri belirlenmiştir.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “*Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri öğrenim görülen sınıf değişkenine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen sonuçlar şunlardır:

- a. Araştırmaya katılan öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteğinin öğrenim görülen sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği, 7. sınıf öğrencilerinin 8. sınıf öğrencilerine göre arkadaşlarını daha destekleyici algıladıkları; 6. ve 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre ve 6. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ise 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre öğretmenlerini daha destekleyici olarak algıladıkları belirlenmiştir. Bu bulguya göre, sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin öğretmen desteği algısının azaldığı görülmektedir.
- b. Okulla özdeşleşme ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin öğrenci puanları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Ait olma

boyutunda 6. sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre kendilerini daha fazla okula ait hissettikleri tespit edilmiştir. Benzer biçimde 7. sınıfların 8. sınıflara göre okul aidiyet duygularının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer ifadeyle sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin kendilerini daha az okula ait hissettikleri görülmüştür. Değer verme boyutunda benzer şekilde 6. Sınıf öğrencileri 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre, 7. sınıf öğrencileri de 8. Sınıf öğrencilerine göre okul etkinliklerine daha fazla değer vermektedir. Bu bulgu, sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okul etkinliklerini ve çıktılarını daha az değerli gördüklerini göstermektedir.

5.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “*Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeyleri ailenin aylık gelirine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?*” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan analizler sonucunda elde edilen sonuçlar şunlardır:

- a. Algılanan arkadaş ve öğretmen desteğinin ailenin aylık gelirine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Farklı gelir düzeyine sahip öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği benzer düzeydedir
- b. Okulla özdeşleşme açısından, ait olma boyutunda anlamlı bir farklılık görülmezken, değer verme boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Aylık geliri 2500 ₺ ve altı olan ailelerden gelen öğrencilerin aylık geliri 5000 ₺ üzeri olan ailelerden gelen öğrencilere göre okula ve okulda düzenlenen etkinliklere daha fazla değer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, özdeşleşme ölçeğinin toplamından alınan puanlara göre aylık geliri 2500 ₺ ve altı olan ailelerden gelen öğrencilerin aylık geliri 5000 ₺ üzeri olan ailelerden gelen öğrencilere göre okulla daha fazla özdeşleştikleri görülmektedir. Gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin okul etkinliklerine verdikleri değer azaldığı tespit edilmiştir.

5.1.5. Beşinci Alt Problemlere İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “*Algılanan arkadaş ve öğretmen desteği ortaokul öğrencilerinin okulla özdeşleşme düzeylerinin anlamlı yordayıcıları mıdır?*”

şeklinde ifade edilmişti. Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla yapılan analizler sonucunda algılanan öğretmen ve arkadaş desteği ile okulla özdeşleşme arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu, algılanan arkadaş ve öğretmen desteğinin okulla özdeşleşmenin anlamlı yordayıcıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Analiz sonucunda öğretmen desteğinin öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeyleri üzerinde arkadaş desteğine göre daha etkili olduğu bulgulanmıştır. Arkadaş desteği ve öğretmen desteği değişkenleri birlikte, okulla özdeşleşmeye ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %41'ini açıklamıştır

5.2. Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara uygun olarak uygulayıcılar ve araştırmacılar için aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

5.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

- a. Bu araştırmada algılanan arkadaş desteği ile karşılaştırıldığında, öğretmen desteğinin öğrencilerin okulla özdeşleşme düzeyleri üzerinde daha etkili ve belirleyici bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, öğrencilerin sınıfta birlikte vakit geçirdikleri öğretmenlerin ve öğretmenlere ilişkin olumlu ya da olumsuz duyguların öğrencilerin okula ve eğitime ilişkin tutumlarını da etkilediği söylenebilir. Bu bulgudan hareketle okul yöneticileri öğretmen-öğrenci ilişkilerinin niteliğini artırmaya dönük bazı uygulamalar ve etkinlikler planlayabilirler. Okulda görev yapan öğretmenler ve öğrencilerin okul içi ya da dışında beraber zaman geçirebilecekleri, öğretmen-öğrenci etkileşimini sağlayacak ve artıracak sportif, sanatsal, kültürel etkinlikler (oyun, yarışma, proje çalışması vb.)planlanabilir. Bu durum aynı zamanda öğretmen ve öğrenciler arasında güvene dayalı ilişkilerin geliştirilmesine de katkı sağlayabilir.
- b. Okulla özdeşleşme ölçeğinde, öğrencilerin değer verme boyutundan aldıkları puanların ait olma puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna göre öğrenciler kendilerini okula daha az ait hissederekten, okula ve okul etkinliklerine daha fazla değer vermektelerdir. Bilindiği üzere okula ait hissetme, öğrencilerin ailelerinden sonra okulda zaman geçirdikleri kişilerle iletişimleri, okulun öğrencilere sunduğu imkanlarla ile ilgilidir. Okul

ortamının öğrenciler tarafından cazip hale gelmesini sağlayacak fiziksel düzenlemeler yapılarak öğrencilere okula isteyerek ve severek gelmeleri sağlanabilir. Örneğin okul bahçelerine öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun olarak oyun, eğlence ve dinlence alanlarının (yüzme havuzu, halı saha, çocuk parkı vb.) oluşturulması öğrencilerin okulla bağ kurmalarına katkı sağlayabilir. Bazı araştırmalar öğrencilerde teknoloji ve internet bağımlılığının arttığını göstermektedir. Çoğu öğrenci kontrolsüz ve denetimsiz ve uygunsuz ortamlara internet ve bilgisayar kullanmak için gitmektedir. Okullardaki bilgisayar laboratuvarlarının okul dışı zamanlarda da öğrencilerin kullanımına açılması, öğrencilerin kontrollü ve güvenli ortamlarda bu hizmeti almasını ve okulla bağının artmasını sağlayabilir.

- c.** Araştırma sonucunda kız öğrencilerin hem arkadaş hem de öğretmen desteğini erkek öğrencilere göre daha fazla hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin iletişim becerileri ile ilişkili olabilir. Kız öğrencilerin arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle daha kolay iletişim kurabildikleri söylenebilir. Bu nedenle başta erkek öğrenciler olmak üzere okuldaki bütün öğrencilere sağlıklı ve etkili iletişim kurma konusunda rehberlik çalışmaları yapılabilir.
- d.** Okulla özdeşleşme noktasında kız öğrencilerin erkeklere göre kendilerini daha fazla okul ait hissettikleri ve okul etkinliklerine daha çok değer verdikleri belirlenmiştir. Bu bulgu toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili olabilir. Kız öğrencilerin meslek edinme ve kariyer yapma şansı erkeklere göre daha azdır. Bu nedenle kız öğrenciler eğitimi bu şansı yakalamak için önemli bir araç olarak görebilirken erkekler bu durumu sıradan görmüş olabilirler. Erkek öğrencilere yönelik olarak hazırlanacak mesleki kariyer etkinliklerinde, eğitimin ve okulun kariyer yapmadaki yeri ve önemi hususunda bilgiler verilerek bu öğrencilerin eğitime ve okula ilişkin tutumları daha olumlu yapılabilir.
- e.** Sınıf düzeyi arttıkça özellikle öğretmen desteğine ilişkin algının azaldığı belirlenmiştir. Bu durum özellikle yapılan merkezi sınavlar ile ilişkili olabilir. Bu sınavlardan başarılı olmak isteyen çoğu öğrenci özel eğitim kurslarına ve dershanelere gittiği gibi özel ders de almaktadır. Yapılan son düzenlemeler ile

öğrencilerin hafta sonu okulda ders almaları sağlanmaktadır. Bu uygulamanın niteliğinin artırılarak devam ettirilmesi özellikle son sınıf öğrencilerinin okula, öğretmenlerine ve eğitime ilişkin bağlılık ve isteklilik düzeylerini artırabilir. Ayrıca 7. ve 8. sınıf öğrencilerine, rehber öğretmenlerin koordinatörlüğünde ders öğretmenleri ile işbirliği içinde kalarak öğrencilerin sınav kaygısını azaltacak planlamalar ve etkinlikler yapılmalıdır. Örneğin sınava hazırlanan öğrenciler için okulda ders çalışma alanları, zamanları ve kaynakları ayarlanabilir. Öğrencilerin sınavı normal bir süreç olarak kabul ederek normal hayat koşulları içinde yaşayarak; ailelerinden, arkadaşlarından, öğretmenlerinden kısacası çevresiyle bağını koparmadan kendilerini çevrelerinden izole etmeden yaşamaları sağlanmalıdır.

- f. Ailenin aylık geliri açısından bakıldığında, ailenin gelir düzeyi arttıkça, öğrencilerin okul yaşantısına ve okuldaki etkinliklere verdiği değerin azaldığı görülmektedir. Bu durumun nedeni, maddi anlamda durumu iyi olan öğrencilerin okul dışında da kendilerine hitap eden farklı etkinlikleri yapma şansına daha fazla sahip olmaları olabilir. Bu durumda okuldaki etkinlikler onlar için yetersiz olmaya başlar ve ilgi çekiciliğini kaybeder. Bunu önlemek adına öğrencilerin görüşleri de alınarak onların ilgilerine ve yeteneklerine yönelik etkinliklerin çeşitliliği artırılabilir.

5.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

- a. Bu araştırma ortaokul öğrencileri ile yapılmıştır. Farklı eğitim kademelerinde de algılanan sosyal destek ve okulla özdeşleşme konularında araştırmalar yapılabilir.
- b. Bu araştırma resmi ortaokul kurumlarında öğrenim gören öğrenciler ile yapılmıştır. Benzer bir çalışma özel ortaokul kurumlarında da yapılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.
- c. Bu araştırmada cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin aylık geliri değişkenlerinin algılanan sosyal destek ve okulla özdeşleşme açısından farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Bunlar dışında farklı değişkenlerin algılanan sosyal destek ve okulla özdeşleşme üzerindeki etkilerinin araştırması yapılabilir.

- d.** Bu çalışmada öğrencilerin algıladıkları sosyal destek ve okulla özdeşleşme düzeyleri nicel araştırma tekniği ile incelenmiştir. Başka araştırmalarda nitel araştırma yöntemi kullanılabilir.
- e.** Araştırma, algılanan sosyal destek dışında okulla özdeşleşme üzerinde etkisi olabilecek diğer faktörler üzerine de yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adomnik, J. G. (2012). *The effects of self-determination, identification with school, and school climate on middle school students' aspirations for future education*. Unpublished Doctoral Dissertation, The University of Alabama, Tuscaloosa, the USA.
- Aliyev, R. ve Tunç, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyi ve benlik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 401-418.
- Allen, A.S., Christopher, J.C., Marks, D.E. and Miles, R. R. (2000). *Middle school students' participation in and identification with school*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, Louisiana.
- Akyol, A. K. ve Salı, G. (2013). Yatılı ve gündüzlü okuyan çocukların benlik kavramlarının ve sosyal destek algılarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(4), 1377-1398.
- Anderman, E. M. (2002). School effects on psychological outcomes during adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 94, 795–809.
- Arslan, E. (2018). *Algılanan ebeveyn tutumu, algılanan sosyal destek ve benlik saygısının ergenlerin akran zorba davranış eğilimi ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ashforth, B.E. and Mael, F. (1989). Social identity theory and the organizations. *Academy of Management Review*, 14, 20-39.
- Ateş, B. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal destek algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 30.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Bedel, A. ve Kutlu, A. (2018). Başa çıkma stratejilerinin algılanan sosyal desteğe göre incelenmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8)15,107-121.

- Ben-David, A. and R. Leichtenrit (1999). Ethiopian and Israeli students adjustment to college: the effect of the family, social support and individual coping styles. *Journal of Comparative Family Studies*, 30 (2), 297–313.
- Bilgiç, S. (2009). *İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi algısının arkadaşlara bağlılık ve empatik sınıf atmosferi değişkenleriyle ilişkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Booker, C. K. (2004). Exploring school belonging and academic achievement in African American adolescent. *Curriculum and Teaching Dialogue*, 6(2), 131-143.
- Bowers, F. E. (1997). *Improving the peer interactions and peer acceptance rate of children through the use of positive peer statements*. Unpublished Doctoral Dissertation, The University of Southern Mississippi, the United States.
- Brewster, A. B., and Bowen, G. L. (2004). Teacher support and the school engagement of Latino middle and high school students at risk of school failure. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 21(1), 47-67.
- Buchanan II, B. (1974). Building organizational commitment: the socialization of managers in work organizations. *Administrative Science Quarterly*, 19(4), 533-546.
- Büyüköztürk Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (13. Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Ceran, S. Ö. (2010). *İşgörence algılanan sosyal destek ile mesleki tükenmişlik ve iş doyumunu ilişkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38, 300–314.
- Cohen, L. and Manion, L. (1994). *Research methods in education* (4th Edition), Routledge.

- Cohen, S. and Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Colarossi, L.G. and Eccles, J.S. (2003). Differential effects of support providers on adolescents' mental health, *Social Work Research*, 27(1), 19-30.
- Cross, J.R., Bugaj, S.J. and Mammadov, S. (2016). Accepting a scholarly identity: Gifted students, academic crowd membership, and identification with school. *Journal for the Education of the Gifted*, 39(1), 23-48.
- Cueto, S., Guerrero, G., Sumimaru, C. and Zevallos, A. M. (2010). Sense of belonging and transition to high schools in Peru. *International Journal of Educational Development*, 30, 277-287.
- Çakmak, A. ve Şahin, H. (2017). Ortaokula devam eden öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin okul tükenmişliğine etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (61), 569-582.
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerin cinsiyetlerine ve ana-baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Çelik, V. (2000). *Okul kültürü ve yönetimi*. (2.Baskı): Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik, A. A. (2015). *Lise öğrencilerinin siber zorbalık düzeyleri ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demaray, M. K. and Malecki, C. K. (2002). The relationship between perceived social support and maladjustment for students at risk. *Psychology in the Schools*, 39(3), 305-316.
- Dilly, L. J. (2005). *The optimal matching of perceived teacher social support to students' daily school stressors*. Unpublished Doctoral Dissertation, Michigan State University.

- Dubow, E. F. and Ullman, D. G. (1989). Assessing social support in elementary school children: The survey of children's social support. *Journal of Clinical Child Psychology, 18*(1), 52-64.
- Dutton, J.E., Dukerich, J.M. and Harquail, C.V. (1994). Organizational images and member identification. *Administrative Science Quarterly, 39*(2), 239–263.
- Estell, D.B. and Perdue, N.H. (2013). Social support and behavioral and affective school engagement: The effects of peers, parents, and teacher. *Psychology in the Schools, 50*(4), 325-339.
- Finn, J. D. (1989). Withdrawing from school. *Review of Educational Research, 59* (2), 117-142.
- Finn, J. D. and Voekl, K.E. (1993) School characteristics related to student engagement. *The Journal of Negro Education, 62*(3), 249-268.
- Finn, K. V. and Frone, M. R. (2004). Academic performance and cheating: Moderating role of school identification and self-efficacy. *The Journal of Educational Research, 97*(3), 115-121.
- Garcia-Reid, P. (2007). Examining social capital as a mechanism for improving school engagement among low income Hispanic girls. *Youth and Society, 39*(2), 164-181.
- Gedik, A. (2014). *Ortaöğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi bağlamında okula Yabancılaşma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools, 30*, 79-90.
- Goodenow, C. and Grady, K. E. (1993). The relationship of school belonging and friends' values to academic motivation among urban students. *The Journal of Experimental Education, 62* (1), 60-71.

- Gökler, I. (2007). Çocuk ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği Türkçe formunun uyarılma çalışması: faktör yapısı, geçerlilik ve güvenilirliği. *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi*, 14(2), 90-99.
- Gümüş, M., Hamarat, B., Çolak, E. ve Duran, E. (2012). Organizational and occupational identification, *Career Development International*, 17(4), 300-313.
- Hallinan, M. T. (2008). Teacher influences on students' attachment to school. *Sociology of Education*, 81(3), 271-283.
- Hamdan-Mansour, A.M. and Dawani, H.A. (2008). Social support and stress among university students in Jordan. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 6 (3), 442-450.
- Hamm, J. V. and Faircloth, B .S. (2011). The dynamic reality of adolescent peer networks and sense of belonging. *Merrill-palmer Quarterly*, 57(1), 48-72.
- İşlegen, G. (2011). *Danışanların algıladıkları sosyal desteğin terapötik çalışma uyumunu yordama gücünün belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaner, S. (2003). Aile destek ölçeği: faktör yapısı, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4(1), 57-72.
- Kaplan, Ö. (2018). *Ortaokul sekizinci sınıf öğrencilerinin denetim odaklarının akılcı olmayan inançlar ve algılanan sosyal destekle ilişkisinin incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karababa, A., Oral, T. ve Dilmaç, B. (2018). Ortaokul öğrencilerinde okula bağlılığın yordanmasında algılanan sosyal destek ve değer rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 269-279.
- Karadağ, İ. (2007). *İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının sosyal destek kaynakları açısından incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi.* (28. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Karataş, Z. (2012). Ergenlerin algılanan sosyal destek ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 257-271.
- Kef, S. (1997). The personal networks and social supports of blind and visually impaired adolescents. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 91, 236-24.
- Kurt, Ö.E. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal destek algılarıyla ilgili olarak sınav kaygısı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Leonard, C. A. R. (2002). *Quality of school life and attendance in primary schools*. Unpublished Doctoral Dissertation, Newcastle University, Avustralia.
- Levitt, M.J., Guacci-Franco, N., and Levitt, J.L. (1993). Convoys of social support in childhood and early adolescence: Structure and function. *Developmental Psychology*, 29 (5), 811-818.
- Li, Y., Fan, J., and Zhao, S. (2015). Organizational identification as a double-edged sword. *Journal of Personnel Psychology*, 14(4), 182–19.
- Malecki, C.K., and Demaray, M. K. (2003). What type of support do they need? Investigating student adjustment as related to emotional, informational appraisal, and instrumental support. *School Psychology Quarterly*, 18 (3), 231-252.
- Mengi, S. (2011). *Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Metheny, J., McWhirter E.H., and O'Neil, M.E. (2008). Measuring perceived teacher support and its influence on adolescent career development. *Journal Of Career Assessment*, 16(2), 218–237.
- Meydan, C.H., ve Polat, M. (2013). Bir örgüt formu olarak okul ile özdeşleşmede akademik başarı ve özdisiplinin rolü. *Eğitim ve Bilim*, 37(167), 27-40.

- Mitchell, R. M., and Forsyth, P. B. (2004). *Trust, the principal and student identification*. Paper presented at the Annual Meeting of The University Council for Education Administration, Kansas City, Missouri-USA.
- Mitchell, R. M., Forsyth, P. B., and Robinson, U. (2008). Parent trust, student trust and identification with school. *Journal of Research in Education, 18*(1), 116-124.
- Nartgün, Ş. ve Demirer, S. (2016). Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve özdeşleşme düzeyleri ile birlikte çalışma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16*(1), 237-269.
- Nichols, S. L. (2008). An exploration of students' belongingness beliefs in one middle school. *The Journal of Experimental Education, 76*(2), 145–169.
- Oğurlu, Ü., Yalın, H.S. ve Birben, F.Y. (2018) The relationship between social–emotional learning ability and perceived social support in gifted students. *Gifted Education International, 34*(1), 76–95.
- Oktan, V. (2005). Yalnızlık ve algılanan sosyal destek düzeyinin ergenlerdeki öfkenin gelişimine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 21*, 183-192.
- Öksüz, Y., Ayvalı, M., Coşkun, K., Baba, M. ve İnci, A. (2011). Algılanan sosyal destekle akılcı olmayan davranışlar ilişkisi. *International Journal of Social Science, 4*(1), 11-136.
- Özdemir, A. (2010). Örgütsel özdeşleşmenin algılanan örgütsel destek, cinsiyet ve kıdem değişkenlerine göre incelenmesi. *TSA, 14*(1), 237-250.
- Özer, N. ve DüNDAR, N. (2015). *Okulla özdeşleme ölçeğinin uyarlanması*. Yayınlanmamış araştırma raporu. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Özgök, A. ve Sarı, M. (2016). Ortaokul öğrencilerin okula aidiyet duygusu ve arkadaş bağlılık. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 25*(3), 71-86.
- Özgozgu, S. (2017). Kurumsal imaj, örgüt kültürü ve örgütsel özdeşleşme ilişkisi. *Kastamonu Education Journal, 25* (2), 581-596.

- Parson, K.A. (2012). *Relationship among urban students' identificatin withh school, and students', teachers', and parents' perceptions of academic press and safety, and readıng achievement*. Unpublished Doctoral Dissertation, The College of William and Mary, the USA.
- Pintrich, P.R., and De Groot, E.V. (1990). Motivational and self-regulated learning components of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 33-40.
- Robertson. S. E. (1988). Social support: Implication for counseling. *International Journal For the Advancement of Counselling*, (11), 313-32.
- Sarason, I.G., Levine, H.M., Basham, R.B. ve Sarason, B.R. (1983). Assessing social support: the social support questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 127-139.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımını sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sarı, M. (2013). Lise öğrencilerinde okula aidiyet duygusu. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(1), 147-160.
- Sever, G. (2015). *Lise öğrencilerinin madde kullanma eğilimlerinin algılanan sosyal destek ve riskli davranışlarla ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Smith, D., C., and Sandhu, D., S. (2004). Toward a positive perspective on violence prevention in schools: building connections. *Journal of Counseling and Development*, 82, 287-293.
- Sorias, O. (1986). Sosyal beceriler ve değerlendirme yöntemleri. *Psikoloji Dergisi*. 5(20), 25–30.

- Sökmen, A. ve Bıyık, Y. (2016). Örgütsel bağlılık, örgütsel özdeşleşme, kişi-örgüt uyumu ve iş tatmini ilişkisi: Bilişim uzmanlarına yönelik bir araştırma. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 9(2),221-227.
- Steele, C. M. (1997). A threat in the air: How stereotypes shape intellectual identity and performance. *American Psychologist*, 52(6), 613-629.
- Stokes, J. P. (1985). The relation of social network and individual difference variables to loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, (48), 981-990.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (29), 1-9.
- Ücan, İ. (2018). *Algılanan sosyal destek ile dijital oyun bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Voelkl, K. E. (1997). Identification with school. *American Journal of Education*, 105(3), 294-318.
- Wang, M. T. and Holcombe, R. (2010). Adolescents' perceptions of classroom environment, school engagement and academic achievement. *American Educational Research Journal*, 47,633-662.
- Wang, M.T., and Eccles, J.S. (2012). Social support matters: longitudinal effects of social support on three dimensions of school engagement from middle to high school, *Child Development*, 83(3), 877-895.
- Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: the role of parents,teachers and peers. *Journal of Educational Psychology*, 90, 202-209.
- Wiesenfeld, B.M., Raghuram, S. and Garud, R. (1999). Communication patterns as determinants of organizational identification in a virtual organization. *Organization Science*, 10(6), 777-790.
- Yıldırım, İ. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87.

- Yıldırım, İ. (2004). Algılanan sosyal destek ölçeğinin revizyonu. *Eğitim Araştırmaları – Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 221-236.
- Yıldırım, İ. (2006). Akademik başarının yordayıcısı olarak gündelik sıkıntılar ve sosyal destek. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 258-267
- Yıldırım, İ. (2006). Anne baba desteği ve başarı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Zander, S. (2008). *Acculturation, perceived social dominance orientation, and perceived social support among European international students*. Unpublished Doctoral Dissertation, Oklahoma University.

EKLER**EK 1. Araştırma İzni**

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 79137285-605.01-E.654370
Konu : Araştırma İzni

10.01.2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi :a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri 2012/13 sayılı Genelgesi.
b) İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 04/10/2018 tarih ve E.20743 sayılı yazısı.

Danışmanlığını Doç. Dr. Niyazi ÖZER'in yaptığı İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Nida POLAT'ın, "Algılanan Arkadaş ve Öğretmen Desteği ile Okulla Özdeşleşme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez anket çalışmasına veri oluşturmak amacıyla yapacağı anket çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı tüm merkez ortaokullarında öğrenim gören öğrencilere yönelik anket ve uygulama izin isteği, ilgi (b) yazı ile bildirilmiştir.

Konu ile ilgili olarak Müdürlüğümüz AR-GE Biriminde MEB'e bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi'ne bağlı olarak oluşturulmuş olan Bilimsel Araştırma İzni Değerlendirme Komisyonu 07/01/2019 tarihinde Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesi AR-GE Biriminde toplanarak başvuru hakkında gerekli incelemeyi yapmıştır. Söz konusu anket çalışmasının Müdürlüğümüze bağlı tüm merkez ortaokullarında öğrenim gören öğrencilere yönelik gönüllülük esasına dayalı olarak, okul idaresinde izni doğrultusunda, çalışmaların eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde **04 Şubat - 01 Mart 2019** tarihleri arasında uygulamaya dahil edilen konularla sınırlı kalma şartıyla, yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Fatih KÖMÜRLÜ
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
10.01.2019
FeYZi GÜRTÜRK
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmza
Aşlı ile Aynıdır.
10.01.2019
Peyman DEVECİ
İmza

EK 2. Veri Toplama Formu

Sevgili Öğrenci,

Bu form, öğrencilerin algıladıkları arkadaş ve öğretmen desteği ile okulla özdeşleşme düzeylerini incelemeyi amaçlayan bir yüksek lisans tezi için bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan formun birinci bölümünde bazı kişisel bilgileriniz istenmektedir. Diğer bölümlerde ise araştırma konusu ile ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyarak, size en uygun olduğunu düşündüğünüz seçeneği (x) işaretleyiniz. **Formda yer alan ifadelerin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Elde edilen veriler bilimsel bir çalışma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Bu nedenle formun hiçbir yerine adınızı yazmanıza gerek yoktur. Lütfen tüm maddeleri eksiksiz olarak yanıtlayınız. Araştırmada elde edilecek bilgilerin doğruluğu, formda yer alan ifadeleri içtenlikle yanıtlanmanıza bağlıdır.**

Ankete ayırdığınız zaman, gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

Nida POLAT

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BÖLÜM I

1. Cinsiyetiniz	¹ ☐ Kız	² ☐ Erkek	
2. Sınıf Düzeyiniz	¹ ☐ 6. sınıf	² ☐ 7. Sınıf	³ ☐ 8. sınıf
3. Anneniz Yaşıyor mu?	¹ ☐ Evet	² ☐ Hayır	
4. Babanız Yaşıyor mu?	¹ ☐ Evet	² ☐ Hayır	
5. Ailenizin aylık toplam geliriTL		
6. Son üç ayda kaç gün devamsızlık yaptınız? Gün		
7. Daha önce sınıf tekrarı yaptınız mı?	¹ ☐ Evet	² ☐ Hayır	

BÖLÜM II

Katılım düzeyinizin puan karşılığı aşağıdaki gibidir:

①	②	③ Orta Düzeyde Katılıyorum	④	⑤
Hiç	Kısmen		Çoğunlukla	Tamamen

1. Bu okulun bir parçası olmaktan gurur duyuyorum.	①	②	③	④	⑤
2. Öğretmenlerim bana sınıftaki diğer öğrenciler kadar saygılı davranır.	①	②	③	④	⑤
3. Okul, hayatımdaki en önemli şeylerden biridir.	①	②	③	④	⑤
4. Derste öğrendiklerimizin çoğu yararsızdır.	①	②	③	④	⑤
5. Öğretmenlerimin çoğu bana gerçekten önem vermez.	①	②	③	④	⑤
6. Okulumda, bir problem yaşadığımda konuşabileceğim öğretmenler ya da başka çalışanlar var.	①	②	③	④	⑤
7. Okulda öğrendiğim bilgilerin çoğu bir işe girdiğimde faydalı olacak.	①	②	③	④	⑤
8. Okul çalışanları söylemek istediğim şeyleri ilgiyle dinlerler.	①	②	③	④	⑤
9. Okul, çoğu zaman vakit kaybıdır.	①	②	③	④	⑤
10. Okul çoğu insanın düşündüğünden daha önemli bir yerdir.	①	②	③	④	⑤

EK 2. (Devamı)**BÖLÜM III**

Katılım düzeyinizin puan karşılığı aşağıdaki gibidir:

① Bana Uygun Değil	② Kismen Uygun	③ Bana Uygun	
<u>Ailem</u>			
1. Bana gerçekten güvenir.	①	②	③
2. Sorunlarımı çözmeme yardım eder.	①	②	③
3. Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler.	①	②	③
4. Bana gerçekten değer verir.	①	②	③
5. Bana doğru tavsiyelerde bulunur.	①	②	③
6. Doğru kararlar vermeme yardım eder.	①	②	③
7. Davranışlarımı takdir eder.	①	②	③
8. İlgi duyduğum şeyleri yapmama yardım eder.	①	②	③
9. Hatalarımı nazikçe düzeltir.	①	②	③
10. Beni gerçekten anlar.	①	②	③
11. Bana, aile gelirimize göre yeterince harçlık verir.	①	②	③
12. İyi ve kötü günlerimde yanımda olur.	①	②	③
13. Geleceğimle ilgili planlar yapmamda bana yardım eder.	①	②	③
14. Üstün, güçlü yanlarımı vurgular.	①	②	③
15. İyi ve kötü yönlerimle beni sever.	①	②	③
16. Başarılı olmam için bana destek olur.	①	②	③
17. Zaman ayırıp sıkıntılarımı gerçekten dinlemez.	①	②	③
18. Arkadaşlarımla ilişkilerimin güçlenmesini destekler.	①	②	③
19. Sosyal etkinliklere katılmamı destekler.	①	②	③
20. Başarılarımı takdir eder.	①	②	③
<u>Arkadaşlarım</u>			
21. Bana gerçekten güvenir.	①	②	③
22. İhtiyaç duyduğumda beni gerçekten dinler.	①	②	③
23. Sorunlarımı çözmeme yardım eder.	①	②	③
24. Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler.	①	②	③
25. Bana gerçekten değer verir.	①	②	③
26. Doğru kararlar vermeme yardım eder.	①	②	③
27. Hata yaptığımda bile beni kabul eder.	①	②	③
28. Hatalarımı düzeltmeme yardım eder.	①	②	③
29. Beni gerçekten anlamaz.	①	②	③
30. Gerektiğinde harçlığını benimle paylaşır.	①	②	③
31. Derslerle ilgili bilgilerini benimle paylaşır.	①	②	③
32. İyi ve kötü günlerimde yanımda olur.	①	②	③
33. Bir şeye sinirlendiğimde beni yatıştırır.	①	②	③

EK 2. (Devamı)**Öğretmenlerim**

34.Amaç, ilgi ve yeteneklerim konusunda benimle konuşur.	①	②	③
35.Bana gerçekten güvenir.	①	②	③
36.Sorunlarımı çözmeme yardım eder.	①	②	③
37.Bir haksızlığa uğradığımda beni gerçekten destekler.	①	②	③
38.Bana gerçekten değer verir.	①	②	③
39.Bana doğru tavsiyelerde bulunur.	①	②	③
40.Doğru kararlar vermeme yardım eder.	①	②	③
41.Hatalarımı nazikçe düzeltir.	①	②	③
42.Beni gerçekten anlar.	①	②	③
43.Üstün, güçlü yanlarımı vurgular.	①	②	③
44.Zaman ayırıp sıkıntılarımı gerçekten dinlemez.	①	②	③
45.Arkadaşlarımla ilişkilerimin güçlenmesini destekler.	①	②	③
46.Sosyal etkinliklere katılmamı teşvik eder.	①	②	③
47.Çok çalıştığım ya da başarılı olduğum zaman beni över.	①	②	③
48.Duygu, düşünce ve inançlarıma saygı duyar.	①	②	③
49.Derslerde sorularıma içtenlikle cevap verir.	①	②	③
50.Bana karşı genellikle adil davranır.	①	②	③